

I. CZ YORKSHIRE TERRIER CLUB se sídlem v Praze

MAJÁ KNÍŽKA O JORKŠÍRKOVÍ

Chovatelská příručka

Milí přátelé,

předkládáme Vám naši **Malou knížku o jorkšírkovi**. Malou proto, že se v ní budeme zabývat pouze **péčí o štěňátko jorka**, o Vaše štěňátko, které jste si právě přinesli od chovatele – po několik následujících měsíců života u Vás.

Máte v náruči malé, černé, teploučké a bezbranné klubíčko, které je nyní odkázáno pouze na Vás, na Vaši lásku a péči, kterou mu poskytnete. Pokud jste začátečníci, nejste si jisti, co všechno bude Vaše štěňátko potřebovat. Proto jsme sepsali příručku, která Vám pomůže tuto péči zvládnout a dá Vám odpověď na některé otázky a problémy, které se během příštích měsíců mohou vyskytnout.

Nebudeme zde probírat ani genetiku, chov či péči o seniory. Pokud budete mít později zájem rozšířit své znalosti o chovu či výcviku psů, najdete na našem knižním trhu dostatek odborné literatury, která Vás s touto problematikou podrobně seznámí.

Pár slov o původu

Nad původem jorkšírského teriéra si lámou hlavu nejzkušenější kynologičtí odborníci. O tom, z kterých plemen vznikl, panují jen dohady. Jedním z jeho předků je pravděpodobně dnes již vymřelý clydesdale terrier a paisleyterrier či watterside terrier a skyterrier, přikřížen je pravděpodobně i maltézáček. Vyšlechtili ho chudí skotští tkalci, kteří nemohli živit velkého psa, potřebovali však malého, ostrého a sebevědomého pejska, který by zbavoval jejich příbytky obtížných hlodavců, byl schopen ohlídat jejich obydlí a příležitostně ulovil i králíka, což bylo vítaným přilepšením jejich chudické kuchyně. Při zavádění strojové výroby v textilním průmyslu koncem 18. století stěhovali se tkalci za prací do Yorkshire a Lancasiru a své malé pejsky – kteří ovšem v tehdejší době byli podstatně větší, robustnější a ne tak kvalitně osrstění než jsou dnešní jorci – brali sebou. Podle některých zdrojů se chovem jorkšírů zabývali i popeláři a horníci. Jisté je, že tento krásný pejsek pochází z těch nejhudších kruhů. K rozvoji plemene pomohl i intenzivní rozvoj dopravy, který umožnil chovatelům navštěvovat i vzdálenější psí výstavy, které se v té době začaly organizovat. Zpočátku byl vystavován pod různými názvy, název Yorkshire terrier se objevuje kolem roku 1860.

Jork z roku 1904

Malý a elegantní pejsek padl do oka časem i chovatelům z majetnějších kruhů a začal se těšit nesmírné oblibě. Anglický Kennel Club uznal jorkšírského teriéra jako samostatné plemeno oficiálně v roce 1886 a v roce 1898 byl založen první Yorkshire terrier club na světě.

Nejznámějším jorkšírským teriérem byl Huddersfield Ben, který se narodil v roce 1865. Tento „praotec“ všech jorkšírků zanechal po sobě celou řadu kvalitních potomků. On sám byl v tehdejší době nejlepším zabíječem krys v arénách,

kde se pořádaly tyto zápasy. Dožil se však jen šesti let. Zahynul následkem dopravní nehody.

Vzhled jorků se postupně měnil, důležité je, že zůstala zachována jejich povaha. Temperament, inteligence, veselost, přítulnost – právě pro tyto svoje vlastnosti se stal oblíbeným společníkem dnešního člověka.

V naší republice se objevil na výstavách v roce 1965. I u nás zaujal svými ideálními vlastnostmi a překrásným zjevem. První štěňata našeho chovu - Felicia Amis, Apollo a Aramis - se narodila již v květnu 1966. Začal stoupat zájem o toto plemeno, takže v krátké době, díky „posedlosti“ některých chovatelů, došlo k jeho rozšíření. V roce 1978 byl u nás založen první chovatelský klub sdružující zájemce o toto plemeno. V současné době patří jorkšírský teriér k nejžádanějším a nejrozšířenějším malým pejskům. O svoji budoucnost se určitě bát nemusí.

Standard plemene

Původ	Velká Británie; Standard č. 86 z 20. 2. 1989
Všeobecný vzhled	Dlouhosrsté plemeno, srst leží hladce a stejnoměrně po obou stranách těla, uprostřed je rozdělena pěšinkou sahající od nosu až k ocasu. Velmi kompaktní, v zádech rovný psík, vzpřímený v držení těla, celkově vyzařující vlastní důležitost. Tělo má být pevné a v dobrých proporcích.
Charakteristika	Živý a inteligentní malý psík.
Povaha	Čilý a vyrovnaný psík.
Hlava a lebka	Dosti malá a plochá, ani široká nebo zakulacená, nosní partie ne příliš dlouhá, nos černý.
Oči	Středně velké, tmavé, lesklé s ostrážitým a inteligentním výrazem, posazeny tak, že se dívají vpřed. Nesmí být vystouplé. Okraje očních víček tmavé.
Uši	Malé (hodící se k hlavě) ve tvaru písmene V vzpřímené, ne příliš do stran posazené, pokryté krátkou srstí sytě zlaté barvy. Tvar hlavy, očí a uší musí spolu ladit. Čelo smí být jen mírně vypouklé. (Hlava Yorka nesmí mít jablíčkový tvar, jako např. Čivava). Širokou hlavu často zdůrazňují daleko od sebe umístěné a příliš vystouplé oči.
Zuby a skus	Perfektní pravidelný nůžkový skus, při kterém vrchní řezáky sedí pevně bez mezery přes spodní, kde zuby jsou kolmo zasazeny v čelisti.
Krk	V úměrné délce (správná délka krku přispívá k elegantnímu vzhledu).
Hrudní končetiny	Správně umístěné, pevné a rovné, porostlé srstí sytě zlaté barvy, přičemž je srst na koncích světleji tónovaná než u kořínků. Tato barva nesmí sahat nad loket.
Tělo	Kompaktní s úměrným hrudním košem, dobrá bederní partie - pevná a rovná hřbetní partie.
Pánevní končetiny	Posuzováno ze zadu musí být nohy rovné, souběžné. Mírné úhlení u kolena. Jsou dobře porostlé srstí sytě zlaté barvy, na koncích světleji tónované nežli u kořínků. Zlatá barva nesmí sahat nad koleno.
Tlapky	Kulaté, černé dráčky.

Způsob chůze, pohyb	Lehký a pružný, při pevné a rovné hřbetní linii.
Ocas	Běžně na střední délku kupírovaný, dobře porostlý srstí tmavé, ocelově modré barvy, která je zvláště na špičkách tmavší než v těle. Je nesen trochu výše nad hřbetní linii.
Srst	Dlouhá, rovná (ne vlnitá), lesknoucí se, jemné a hedvábné kvality, nesmí připomínat vlnu. Na hlavě a čenichu je dlouhá a má sytě zlatou barvu, která je po stranách hlavy, na uších a čenichu intenzivnější. Zde bývá také obzvláště dlouhá. Zlatá barva se nesmí rozšířit až na šíji a nesmí být prokvetlá tmavou barvou srsti.
Barva	Tmavá, ocelově modrá (ne stříbrná), v žádném případě nesmí být prokvetlá plavou, bronzovou, nebo i mnohem tmavší srstí. Srst na hrudi je světlejší zlatá. Zlatě zbarvená srst je vždy u kořene tmavší než uprostřed a konečky mají ještě světlejší odstín.
Hmotnost	V dospělosti do 3,17 kg.

Psi musí mít obě varlata normálně vyvinutá.

Slovo kompaktní neznamená, že tělo Yorka musí být kvadratické, jak se často mylně popisovalo, ono je spíše trochu delší, každopádně ne příliš dlouhé. Rovná hřbetní linie je velmi důležitá, právě tak, jako správný postoj končetin.

Každá odchylka od jmenovaných údajů by měla být chybou. Při posuzování záleží na stupni odchýlení od standardu.

Věci a věcičky,

které byste měli mít již připravené, či které bude třeba časem obstarat:

Pelíšek – v něm bude štěně trávit poměrně hodně času. Bude v něm spát – a štěně potřebuje spát až 20 hodin denně, hrát si se svými hračkami nebo zahrabávat chutná sousta pro zlé časy. Mělo by se tam naučit trávit čas i na povel, když nebudete chtít, aby se Vám pletlo pod nohy, zaleze tam trucovat, bude-li vyhubováno, či se tam uchýlí při nemoci a bolesti.

Pelíšek můžete obstarat **umělohmotný, molitanový či luxusnější proutěný**. U jednotlivých druhů musíte posoudit jejich klady i zápory. Vezměte však v úvahu, že štěně asi do jednoho roku, dokud nevymění mléčný chrup za trvalý, bude mít zájem věci kolem sebe hryzat. Záleží také i na povaze štěněte. Klidnému štěněti, které se spokojí se svými hračkami a žvýkačkami, můžete pořídit pelíšek dražší. Štěně „ničitel“, zvláště pokud budete chodit do práce a ono bude doma často samo, by mělo mít pelíšek umělohmotný, tam ho nemůže ohrozit pozřený molitan, či polámané proutí. Zručný kutil si jistě dokáže na přechodnou dobu vyrobit pelíšek z bedýnky či větší krabice. Měl by být tak velký, aby se v něm štěně mohlo pohodlně natáhnout. Asi v jednom roce, kdy štěně bude mít již trvalý chrup a přestane věci kolem sebe hryzat, je možné tento provizorní pelíšek vyměnit za trvalý z kvalitního materiálu. **Vždy byste však měli mít na zřeteli bezpečnost štěněte.**

Udržování čistoty pelíšku i jeho okolí by mělo být samozřejmostí.

Misky jsou nutné dvě. Jedna na jídlo a jedna na vodu. Měly by být přiměřené velikosti. Opět máte na výběr umělou hmotu, či dražší, nerezové provedení. Nejvhodnější jsou misky, které jsou na spodní straně opatřeny gumou – při jídle po podlaze nekloužou.

Přepavní tašku budete potřebovat k přenášení štěněte při cestách mimo domov – ať už k veterináři, na dovolenou či na výstavu. Můžete si vybrat molitanovou tašku přes rameno, ze které má štěně výhled. Dále můžete koupit uzavřenou umělohmotnou přenosku, která bývá opatřena dvířky, tašku s průhlednými otvory ve stěnách či proutěný košík s vysokými stěnami, do kterého ušijete potah a polštářek. Musíte štěně naučit, aby Vámi zvolenou přepravku považovalo za svůj druhý domov a nevyskakovalo z ní ven, naopak, aby se na ni těšilo. Chystání přepravky by mu mělo signalizovat nějakou zajímavou cestu - výstavu, výlet, stěhování na chatu - někam, kde bude určitě hodně zábavy a zajímavých pachů k očichávání.

Kovový hřeben na pročešávání srsti, s ne příliš hustými a ostrými zuby, **štětinový kartáč** z přírodních štětín - ne z umělé hmoty a **kovový kartáč** s hroty bez kuliček na konci – kuličky trhají srst.

Je dobré si tyto pomůcky v prodejně vyzkoušet, jak Vám padnou do ruky. Budete je používat denně. Vyplatí se koupit kvalitnější výrobky, protože je to investice na několik let.

Obojek a vodítko. Nejdříve budete muset navyknout štěně na nošení obojku. Často tak maličký není k sehnání, protože štěně jorka má velice tenký krček. Stejnou službu Vám udělá starší řemínek od hodinek či obojek pro kočičku. Pro starší štěně si kupte obojek s vodítkem, později, až psík povyroste, můžete koupit i samonavíjecí vodítko. Je možné používat i výstavní předváděcí vodítko. To je na jednom konci opatřeno smyčkou, která se psíkovi přehodí přes hlavičku a utáhne se dle potřeby. V tomto případě odpadá nutnost mít obojek. Toto vodítko můžete používat na procházky, jestliže máte zájem v budoucnu vystavovat. Psík si na ně lépe zvykne. Postroj k jorkovi nepatří.

Později budete ještě potřebovat:

- gumičky a sponky či mašličky na vytvoření culíku na hlavičce;
- kvalitní šampon pro štěňata, kdyby bylo nutné štěně vykoupat;
- později šampon pro dospělé psy;
- někdy i šampon proti parazitům
- a kondicioner;
- olej na promašťování srsti – nejraději norkový (jojobový, mandlový, zpočátku stačí i dětský);
- odstraňovač skvrn pod očima – odstraňuje zahnědlé skvrnky od slz;
- kombinézu jako ochranu při procházkách při špatném počasí;
- speciální nůžky na stříhání drápků;
- nůžky s kulatou špičkou;

a ještě později pro pejsky připravované na výstavu

- papírky a gumičky na natáčení srsti;
- ponožky a slabou kombinézu – ochranu proti strhání natáček
- a případně další kosmetické přípravky.

A nezapomeňte na **hračky**! Těch je ve specializovaných prodejnách velký výběr. Pořídíte-li gumové pískací figurky, nechejte je štěněti jen do doby, dokud se nezačne olupovat barva. Hlídejte, zda štěně hračku nerozkousalo, mohlo by kousek gumy spolknout. Vhodnější jsou různé hryzací tyčinky a žvýkačky z buvolí kůže - napomáhají čištění a prořezávání nových zoubků. **Hračka by měla být tak velká, aby ji štěně nemohlo spolknout a neměla by mít ostré hrany.** Často se štěně

spokojí s peškem, zhotoveným ze staré ponožky či s tvrdou kůrkou chleba. Hračky štěněti občas měňte, aby mu nezevšedněly. Nedávejte štěněti na hraní staré, vyřazené boty, i kdyby se na nich vydovádelo sebelépe. Štěně nerozliší starou obuv od nové a jednou by Vás mohlo Vaše rozhodnutí velice mrzet.

A samozřejmě **krmení**, na které bylo štěně dosud zvyklé. Pro první dny je většinou dostanete současně se štěňátkem od chovatele. Pokud budete mít zájem **změnit** druh krmiva, můžete si tak počínat pouze **postupně**, abyste štěněti nezpůsobili zažívací potíže.

První den v novém domově

Nastal dlouho očekávaný den a od chovatele jste si domů přinesli vyhlédnuté štěňátko. Současně jste dostali řádně vyplněný a veterinárním lékařem potvrzený **Mezinárodní očkovací průkaz** štěněte, případně od chovatele kopii **kupní smlouvy** podepsanou oběma stranami. **Průkaz původu** Vám chovatel zašle později, jeho vystavení trvá delší dobu. Po jeho obdržení vyplňte příslušné kolonky, podepište se a současně zkontrolujte, že je podepsaný od chovatele. U veterináře si nechte zkontrolovat číslo čipu, jestli je stejné, jako číslo uvedené v Průkazu původu a na Výstavní příloze, která je součástí Průkazu původu.

Pelíšek je třeba umístit na vhodné místo do teplé a světlé místnosti, kde není průvan. Rozhodně odmítněte koupelnu, chodbu či předsín a podobný „vystrkov“. Jorkšírek je pejsek velmi společenský a není rád o samotě. Chce mít přehled o všem, co se doma děje. Proto je vhodný například klidný kout v kuchyni. Do pelíšku dejte deku či plenu, štěně si je rádo samo pod sebe nahrabe a zavrtá se pod ně. Vše v pelíšku by mělo být z materiálu, který se dá prát.

Blízko pelíšku připravte místo, na které se štěně bude chodit vyprazdňovat. Vhodný je ták, na který dáte noviny nebo papírové plenky s nepropustnou spodní stranou. Do doby, dokud nebude štěně plně proočkované, a to bývá až po třetím měsíci, nemůže chodit ven.

Po příchodu domů seznamte štěně s jeho novým domovem. Hlaďte je a oslovujte je mazlivým hlasem. Nechejte je proběhnout a pokuste se, zdali by se nevyprázdnilo na určené místo. Při tom opakujte povel, který jste si pro tento úkon určili (loužička, vyčurat apod.). Pokud se podaří – **nešetřete chválou**. Štěně Vám nerozumí, podle výrazu hlasu však pozná, zda je chváleno či hubováno. Proto musíte dát na intonaci hlasu velký pozor.

Štěně zatím vyhladovělo a unavilo se. Dejte mu najíst a uložte je na místo ke spaní, které jste mu přichystali. Dejte mu tam plenu nebo dečku, kterou jste dostali od chovatele. Tuto plenu nechává chovatel nějaký čas v pelíšku u matky a sourozenců. Štěněti připomíná domov a rychleji se zabydlí.

V prvních dnech musíte štěně hlídat, a když se probudí, dávat je vyprázdnit na jeho „záchůdek“. Možná, že se bude snažit chodit jinam. Potom ták s novinami na toto místo přestěhujte. Zde se vyplatí pouze důslednost.

Večer nechejte štěně vyskotačit. Unaví se a bude naděje, že stráví první noc v novém domově v klidu. Kdyby snad tesknilo, v žádném případě si je neberte k sobě do postele, stal by se z toho brzy zvyk. Často postačí, dáte-li mu do pelíšku svůj svetr, který jste měli na sobě a je ještě teplý. Někdy pomáhá pod dekou uložený tikající budík, který štěněti připomíná srdce matky, nebo potichu hrající hudba. Je také dokázáno, že psy přitahuje bílá barva – zkuste bílý polštářek. Čím dříve se štěně naučí spát samo ve svém pelíšku, tím je to lepší pro všechny. Uvědomte si však, že psi jsou zvířata, která žijí ve smečce. Ještě včera bylo štěňátko se svojí milující mámou, uprostřed svých sourozenců. Dnes jste jeho rodinou, jeho smečkou Vy. U Vás hledá to, co mu zatím poskytovala jeho bývalá smečka – jídlo, teplo, ochranu. Nebudete-li je chtít zklamat, nezbude Vám,

než se na pár dní přestěhovat blíže k němu na provizorní lůžko. Až se štěně zabydlí a přesvědčí se, že mu u Vás nic zlého nehrozí, vydrží v noci samo.

Mnozí majitelé pejsků mají na tuto problematiku i jiný názor a velká většina jorkšírků i přes různá předsevzetí skončila nakonec přece jen v posteli svých pánečků! Co měli dělat, když on tak strašně kvílel? Takže je to na Vás, co si z výše uvedeného, dobře míněného povídání vyberete.

A co k tomu ještě dodat? Po čase, v noci, do Vás něco maličko drcne. Partner má málo místa? nebo dítě trápí noční můry? rozespale si pomyslíte a odsunete se maličko dál. Ráno najdete pod svým křídlem spokojeně chrupající rozvalené štěně. Vyhodíte je?

Pokud štěně spí ve svém pelíšku, nechejte je v klidu odpočívat. Neznamená to ale, že se kolem něj budete i v době bdění plížit po špičkách. Navykejte je postupně na provoz domácnosti, na hluk vysavače, fénu. Především fén budete brzy a často potřebovat.

Nebezpečí číhá na každém kroku

Štěně jorka je velmi zvědavé a temperamentní. Musíte odstranit z jeho dosahu vše, co by pro ně mohlo být nebezpečné.

Zajistěte – balkon, aby nevypadlo mezi příčkami;
elektrické zásuvky, kabely, elektrospotřebiče;
telefonní šňůry;
léky, hnojiva, chemikálie a čisticí prostředky;
šití, jehelníčky, pletací jehlice dříve ponechávané volně na pohovce;
jedovaté květiny doma i na zahradě;
zahradní rybníčky a bazény;
mezery v oplocení zahrady;
drátěné pletivo, kterým by štěně mohlo prostrčit hlavičku;
vysoké schody;
ubrusy u nízkých stolků;
nedopusťte, aby mohlo pozřít igelit, korek, polystyren;
na čas se vzdejte i pastování a leštění podlah.

Často si ani neuvědomíte, co všechno by mohlo být štěněti nebezpečné, dokud k něčemu nepřijemnému nedojde. Pak už bývá většinou pozdě.

Štěně v žádném případě nezvedejte za přední nohy, za kůži na hřbetě, ani pod bříškem. Mohli byste mu způsobit kýlu. Štěně správně zvednete tak, že dlaní jedné ruky je uchopíte pod hrudníčkem a prsty přidržíte přední nožky. Druhou rukou zvednete zadeček. Štěně Vám sedí v dlani. Nedopusťte, aby štěně zvedali cizí „obdivovatelé“, mohlo by se vysmeknout.

Dejte pozor na děti, štěně není hračka. Dbejte na to, aby nemělo s dětmi špatné zkušenosti, mohlo by se jich začít bát.

Také hlídejte dveře, abyste štěně nepřivřeli nebo dveřmi neuhodili.

Pokud štěně vezmete k sobě na pohovku, nesmíte je tam zapomenout a odejít. Kdyby za Vámi chtělo běžet, mohlo by si při pádu způsobit úraz. Vhodné je vytvořit pomocí deky nebo polštáře u pohovky schod, pomocí kterého by se mohlo bezpečně kdykoliv dostat dolů.

A ještě jedna rada nakonec: štěně je mrštné, za chvíli je na místě, kde byste je nečekali a o chvíli zase o kus dál. Proto doporučujeme pohybovat se po bytě tzv. „ploužením“. Jistota je jistota!.

Výchova a výcvik štěněte

Vaše štěně, když zrovna nespí nebo nebaští, má plné tlapky práce. Sežvýkat botu, udělat loužičku, ohryzat židli, kousnout pánička, vymodelovat hromádku, udělat loužičku, prozkoumat odpadky, seštěkat sousedy, ožizlat záclony, udělat loužičku, schovat se paničce, postrašit listonošku, udělat loužičku

Co dělat, aby se z toho malého rozčepýřeného d'áblíka stal hodný a dobře vychovaný pejsek, za kterého byste se nemuseli stydět?

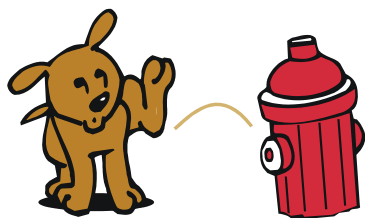
Výchova štěněte se skládá z několika etap. K první z nich, jak jsme řekli již dříve, patří **návyk na čistotu**. Po každém probuzení, po jídle a potom ještě v pravidelných intervalech dávejte štěňátko na táč s novinami. Noviny musíte často měnit, na mokré chodit nebude. I při hře štěně sledujte. Pokud začne očichávat na jednom místě anebo se točit do kolečka znamená to, že chce vykonat svoji potřebu. Pokud se Vám štěně vyprázdní nejdříve na jiném místě, vytřete loužičku novinovým papírem a ten - případně i štěněčí trus - položte na táč. Štěně tak podle pachu na táčku pochopí, co se od něj očekává. Místo, kde se štěně dříve vyprázdnilo, vytřete vodou a dezinfekcí. Použít můžete i vodou s octem, případně speciální přípravek, který dostanete koupit v chovatelských potřebách. Psi se s oblibou vyprazdňují na místě, kde již moč cítí. V prvních dnech proto nenechávejte štěněti k dispozici celý byt. Těžko uhlídáte, kde a kdy se vyprázdnilo. Vaše výchova nebude mít úspěch a štěně bude mít venkoviště v celém bytě.

Za prohršky proti čistotě štěňátko netrestejte a v žádném případě mu v loužičce nemáchejte čumáček. Je to nejen velmi nehygienické, ale i naprosto zbytečné. Štěně nepochopí, proč je trestáte. Tak jako lidské dítě má nárok do určité doby na své pleny, tak ani po malém psím dítěti nemůžete chtít, aby zachovávaní čistoty zvládlo ze dne na den. I odrostlejšímu štěňátku se stane, že se zapomene. Pak stačí jen slovo FUJ, ovšem musí být při této činnosti přistiženo.

Až bude štěně plně proočkované, bude se vyprazdňovat venku. Protože však měsíc – šest neděl chodilo doma na táček, může se z počátku stát, že s ním půjdete na dlouhou procházku a ono se nevymočí. Po návratu domů bude rychle upalovat na své místočko a udělá obrovskou loužičku. Štěně si zvyklo na určitý podklad – v tomto případě na novinový papír a nepochopilo, že smí udělat loužičku i venku. Proto je třeba při navykání na čistotu již doma současně uplatňovat slovní povel – vždy stejný, který by štěně mělo dát do souvislosti s vykonávanou činností. Později, při důsledném nácviku, se Vám pejsek venku vyprázdní na slovní povel. **A vždy chvalte!**

Víme, že někteří majitelé štěňátek zvládli venčení tím způsobem, že brzy ráno po probuzení, ještě v nočním úboru, popadli polospící štěně a pádili s ním ven. Na sídlišti zajímavý úkaz pro spoluobčany. Byl to závod kdo z koho a premií vzorně udělaná loužička.

Někteří chovatelé – hlavně ti zaměstnaní - mají naučené své psy, aby se vyprazdňovali trvale doma, na táčku. I to se dá naučit, chce to důslednost. S fenkami je to jednoduché, problémy bývají s psími kluky v době, kdy začnou zvedat nožičku. Ti pak potřebují pro tuto činnost květináč, vázu, láhev nebo podobný předmět. Nejlepší je umístit tyto předměty na balkon, nebo do koupelny, kde nevadí, když se psík přesně netrefí, což se občas stane. S tím musíte v tomto případě počítat.

Psí čůrání je velmi vážná záležitost. Psi si od pradávna močí označovali své teritorium – své loviště, ve kterém žádný vetřelec nebyl vítán. Budete se divit, kde ten drobeček bere tolik materiálu, když je schopen označovat si několikakilometrový terén a s poslední vyždímanou kapičkou nezapomenout na kandelábr před domem. Čím výše umístěná značka, tím větší a silnější pes, před nímž je třeba se mít na pozoru. Neuvěřitelně krkolomné kousky je psík ochoten provádět, aby ta JEHO značka byla co nejvýše. Je třeba na to pamatovat a nechat psíkovi jeho rajon – třeba malý – pravidelně „zkontrolovat“.

Jen psí dáma je ochotná se obsahu svého močového měchýře zbavit na jeden zátah. V době hárání však při procházkách také značkuje a dává tak kolem bydlícím čtyřnohým mládencům najevo, že je poblíž „holka na vdávání“.

A ještě něco:

Bylo by ideální, kdyby v parcích či městských ulicích každý kynolog po svém psíkovi hromádku odklidil. Přitom to je tak jednoduché. Stačí mít v kapse přichystaný igelitový sáček. Natáhnete si ho na ruku, hromádku uchopíte prsty, sáček přetáhnete přes ruku a odhodíte do prvního odpadkového koše. Kdyby tak postupovali všichni pejskaři, veřejnost by se dívala na našeho koníčka méně nevraživě.

Pokračujeme s výcvikem

Štěně ještě nemá všechna očkování a nesmíte s ním ven. Tento čas využijete k **navyknání na obojek**. Pro začátek stačí pásek od hodinek, který dáváte štěněti pod Vaším dohledem na krček. Štěněti se to samozřejmě nebude líbit, bude se válet po zemi a snažit se obtížnou věc z krku strhnout. Po čase se však unaví a přestane si té nepříjemné věci všímat. Obojek dávejte na krk nejdříve na kratší chvíli, pak intervaly prodlužujte. Až štěňátko obojek na krku snese, zkuste k obojku připnout **vodítko**. Štěně se bude opět bránit a bude se snažit běžet na druhou stranu. Lákejte je za sebou a chvalte, případně nabídněte nějaký pamlsek. Některá štěňata zvládnout chůzi na vodítku brzy. Jiná jsou zásadová a na vodítku doslova zkamení, nebo Vám svým protestem připomenou nezkroceného mustanga. I tady je třeba důslednosti a trpělivosti a učení neodkládat na poslední půlhodinku před první procházkou, nebo dokonce výstavou. Dobře vychovaný pes by měl chodit na vodítku po Vaší levé straně, aniž by táhl nebo Vy byli nuceni ho tahat. Je to smutné podívání na výstavě, když panička či páneček táhnou za sebou sedícího a vzpouzejícího se psíka. Obojek doma jorkovi nenechávejte, trpěla by srst na krku.

Určitě se Vám stane a ne jednou, že Váš pejsek bude muset zůstat **sám doma**. I tomu se však musí učit. Kvílející a vyjící pes, který si nezvykl být sám, může zavinit skřípění zubů a vražedné pohledy Vašich, do té doby dobrých sousedů. I tady není nácvik složitý. Štěně ponechávejte samotné v místnosti na různě dlouhou dobu, kterou prodlužujte. Můžete nechat hrát tiše rádio, aby se štěně necítilo samo. Na svůj odchod je neupozorňujte. Po návratu se uvítejte a štěně pochvalte. Pak odcházejte mimo byt – stačí na pár minut - a postupně na déle - na chodbu. Za dveřmi poslouchajte, zdali je štěně klidné. Spustí-li nářek, okamžitě se k němu nevracejte, jinak by si začalo Váš návrat se svým nařikáním spojovat a tak vynucovat. Po návratu se s ním klidně přivítejte a odchod po určité době zopakujte. Je lépe obětovat pár dní pláče, než mít se psíkem celoživotní problém.

Je to vůbec báječná věc – to psí vítání. Po jakkoliv dlouhé nepřítomnosti – nezáleží na tom, zda po návratu z práce či vynesení odpadků – Vás ten přítel nejvěrnější vítá,

jako kdybyste se vrátili z druhého konce světa, a srdíčko se mu může rozskočit nadšením nad Vaším návratem.

(Je to balzám na duši mírně podroušených pánů, kteří se velmi opožděně vracejí k rodinnému krbu a nemluví s nimi – jak se říká - ani ta „noha od stolu“. Jen pejsek je spokojený – má zase celou smečku pohromadě.)

Podle psích „předpisů“ si musíte nechat od psíka olíznout nos. U divoce žijících předků tak štěňata vítala svoji mámu, vracející se z lovu a zjišťovala, co dobrého k jídlu přinesla. Byla to pobídka k tomu, aby jim vyvrhla spolykanou a natrávenou kořist. Co na tom, že Vy lovíte v supermarketu za rohem?

Nedodržením uvítacího ceremonielu byste se mohli psíka hluboce dotknout. Ba dokonce ho urazit.

Nezapomeňte! Štěně nikdy **nebijeme** – Vaše ruka má štěňátku přinášet jen příjemné věci a pocity – jídlo, pohlázení. Trestat je můžete jen v případě, kdy bylo při nežádoucím činu přistiženo. Stačí většinou slovo **FUJ** pronesené „zlým“ hlasem. V nejkrajnějším případě plácnutí plácačkou na mouchy či slabé vytahání za kůži na krku. Trest musíte přizpůsobit povaze štěněte, jinak trestáte štěně raubíře a jinak štěňátko bojácné.

Základní povely by měl ovládat i ten nejmenší psí trpaslíček. Někdy na dokonalém zvládnutí povelu závisí jeho život. Některé povely, které by Vaše štěně mělo zvládnout:

Slyšet na jméno a ke mně, stůj, fuj, zůstaň.

Lákejte štěně k sobě a přitom vyslovujte mazlivě **jeho jméno společně s povel** „**ke mně**“. Když přijde, pohladte je. Doma s tímto cvikem nebývá žádný problém. Štěně je velmi zvědavé a rádo se přijde podívat, jaké máte pro ně překvapení a proč je voláte. Problém může být venku, necháte-li štěně na volno. Kolem je tolik různých ruchů a pachů! Přitom si Vás ale stejně štěně hlídá, abyste se mu neztratili. Pokud hned za Vámi venku nepříjde, v žádném případě **štěňátko nikdy nehoňte**. Zvyklo by si považovat Vaše počínání za příjemnou hru na honěnou.

Občas uvidíte po ránu, převážně na sídlišti, uštvaného „venčitele“ spíchnajícího do školy, jak se snaží polapit uskakující štěně. Štěně z toho má vyloženě legraci a to celé považuje za náramně zábavnou hru. Ba nedá se nalákat ani na kousek svačiny kolem stojících spolužáků. Diváci se baví, zoufalé dítě ovšem nikoliv. V tomto případě nebyl zvládnut povel přivolání, autorita dítěte je nulová. Štěně považuje dítě za svého, na roveň postaveného sourozence. Dítě by v tomto případě raději nemělo pejska pouštět z vodítka.

Jestliže dojde k takovému případu a štěně se nebude chtít nechat chytit, **snažte se upoutat jeho pozornost**, otočte se a dělejte, že odcházíte, případně se štěněti schovejte. Hned se Vás rozběhne hledat. Můžete ale vyžadovat, aby štěně honilo Vás. Utíkejte mu, nechejte se chytit. A zase chvalte! Vždy musíte používat stejný povel. Štěně povelu nerozumí, neví, co říkáte, ale zapamatuje si intonaci Vašeho hlasu. Ta by měla být u každého povelu vždy stejná. Pokud je jednou budete volat povel „ke mně“, potom zase třeba „pojd’ sem“, způsobíte v psí hlavice pouze zmatek. Je třeba se dohodnout i se všemi příslušníky lidské smečky, kteří se budou o psíka starat, aby používali **všichni stejné povely**.

Povel „**stůj**“ je v běžném životě velmi důležitý. Někdy může jít takřka o život – např. když se štěně rozběhne k frekventované silnici. Na povel „stůj“, by se mělo na místě zastavit. Tento

povel je možný cvičit pouze na vodítku. Pronesete povel „stůj“ a psa pomocí vodítka zastavíte. Opakujete až do zvládnutí cviku.

Zvládnutí povelu **fuj** je důležité k zastavení nežádoucí činnosti štěněte. Je jedno, jestli se jedná o požíráání odpadků kolem popelnice, které jsou tak chutné a vábně vonící, či o okusování Vašeho nového nábytku či střevíčků z dovozu. Při zvolání povelu a to tím nejvýhrůžnějším hlasem, jakého jste schopni, připojíte činnost, která je v té době nejvhodnější – škubnutí vodítkem, hození malého, drobného předmětu po štěněti – např. kamínku venku, či malé krabičky s kuličkami či jiného drobného předmětu doma.

Důležitý je i povel „**zůstaň**“, kterým vyžadujete od psa, aby setrval na určitém místě. Psa ponecháte na místě – nejlépe v sedě a vyslovíte povel. Pokud se pes zvedne nebo poodejde, vracíte ho důsledně zpět. Povel používejte, když budete ponechávat psa v přepravce, tašce či košíčku, aby nevyskakoval ven. Povel „zůstaň“ zruší povel „**běž**“ nebo „**volno**“ apod.

Jsou samozřejmě další povely, kterými můžete zpestřit výcvik – např. lehni, vstaň, štěkej, nebo naopak ticho!, apod.

Cviky cvičíme na vodítku:

Lehni – vodítku směřuje kupředu a dolů, rukou tlačíme na zadeček psa.

Sedni – vodítko kolmo nahoru, tlak na zadeček psa.

Štěkej – využijeme chvíle, když štěně štěká a opakujeme povel.

Ticho – štěněti podržíme za povelu „ticho“ tlamičku. Jak zmlkne, pochválíme.

Dále můžete štěně naučit cviky pro pobavení rodiny, např. dej pac, aport apod.

Vychovávejte důsledně, ať Vám z roztomilého drobečka nevyroste malý diktátor a tyran celé rodiny.

Rozdíl mezi jorkšírským teriérem a služebním psem není v inteligenci, ale pouze ve velikosti!

Proto jsou jorci při správném vedení schopni bez problému zvládnout základní výcvikové minimum či soutěže agility. A taky to již někteří dokázali!

Pes a hry

Pokud Vám zbude volná chvíle, hrajte si se svým štěnětem. Nemusí to trvat dlouho, stačí několikrát denně kratší dobu. Lehněte, či sehněte si k němu na zem, aby se na Vás nemuselo dívat do výšky. Představte si, jak velcí mu musíte z jeho pohledu připadat. Snižte se na jeho úroveň. Můžete se s ním tahat o peška – ale přizpůsobte své síly možností štěněte a nechejte je vyhrát. Upevníte tak jeho sebedůvěru. Můžete mu schovávat hračku, či házet aport. Her je nepřeberné množství a zde se vydovádí Vaše i jeho fantazie. Vy máte svoji zábavu, noviny, televizi, knihy, kino, štěně je odkázané na Vás – na svoji smečku. Bude Vám za to vděčné.

Často Vás bude vyzývat ke hře samo. Jak to poznáte? Štěně se jakoby klaní, přední packy natahuje dopředu, zadeček má zdvižený, vrtí ocáskem a jeho téměř rozesmátá tvář říká: „Pojď, pánečku, zapomeň chvíli na práci, ta Ti neuteče. Ted' jsem tady já, pojď si chvíli se mnou hrát“. Jen tvrdá nátura odolá těm prosícím očím.

Procházky

Chovatel Vám předal štěně se základním očkováním a Váš veterinární lékař proočkování Vašeho štěněte dokončil. Po nastoupení imunity – tak asi týden po posledním očkování – můžete vyrazit do ulic. Jestliže jste doma zvládli chůzi na vodítku, neměla by první procházka být pro Vás problémem. Zpočátku volte procházky kratičké, aby si štěně zvyklo na prostředí venku – na chlad a ruch. Pokud je zrovna chladnější roční období, můžete zvykat štěně na venkovní prostředí i doma otevřením okna či krátkým pobytem na balkonu – pokud ho ovšem vlastníte. Postupně procházky prodlužujte, měly by ale být úměrné věku štěněte. **Nepřetěžujte je, nemá ještě pořádně vyvinuté klouby.**

Jork je maličký, takže pokud vidíte, že je unavený, můžete ho vzít do náruče nebo do košíčku. Výhodu mají majitelé zahrádek, tam si štěně samo může určit svůj příděl pohybu. Pejsek bydlící v rodinném domku by měl být také vyváděn na procházky, aby se otrkal a zvykl si na lidi a na provoz na ulicích. I jeho zahrádka mu časem zevšední.

Jorkšírek chodí ven velice rád. Na procházkách se cítí šťastný. Když vidí, že berete vodítko a obojek, spokojeně vrtí ocáskem a nedočkavě se staví ke dveřím.

Je udivující, jak tak maličký - samozřejmě již dospělý - pejsek dokáže ujít velké vzdálenosti a neunavit se. Vy sebou doma unaveně plácnete do křesla s pocitem dobře vykonané práce, libujete si, jak jste toho lumpíka řádně utahali a on Vám za pár minut začnete strkat do dlaně aportek a chce si hrát, místo aby také unaveně zalehl a spal ... tak, jak Vy byste moc rádi.

Nezapomeňte: jork je pejsek, který nemá podsadu. Není tedy dobře ochráněn proti zimě. Sychravé počasí mu příliš nesvědčí. Je nízko při zemi, odkud jde chlad. Neměl by být ponecháván venku bez pohybu. Nemysleme tím, že byste snad riskovali a jorka v zimě uvazovali před obchody. To byste se s ním při návratu určitě nesetkali. Ale i zapovídaná panička na ulici a vedle ní zimou se třesoucí štěně je politováníhodný úkaz, který by mohl mít nepříjemné následky.

Po procházce očistěte štěněti tlapky do sucha, případně vyfěnujte nožky a břicho.

V zimě, kdy je sníh a náledí, Vás pejsek může pěkně vylekat. Na procházce se náhle zastaví, zvedne jednu nožku, potom druhou, začne kulhat a odmítá jít dál. Důvodem bývá posolený chodník. Je třeba psíkovi tlapky otřít – například kapesníkem a přes posolená místa ho přenést.

V letních vedrech, kdy je dlažba rozpálená, vyvádějte štěně na procházku raději ráno a navečer, ne v poledním žáru.

Nenechejte malého jorkšírka dovádět se štěňaty velkých plemen. Ta ještě neznají svou sílu a mohla by nechtěně Vašemu křehkému pejskovi ublížit. Jork je družný a potřebuje se vydovádet s jinými kamarády, ovšem měli by být přiměřené velikosti.

Temperamentní jork na ostatní pejsky na procházce rád pokřikuje a provokuje je. Mohl by narazit na nějakého nedůtklivého většího kolegu. Mějte proto svého psa pod dohledem. A také z toho důvodu, že by se mohl s radostí a rozkoší vyválet v něčem, co lidé obcházejí velkým obloukem. Případně to i okoštovat. Někteří pejskové, bohužel, tak s oblibou činí.

Běhání u kola není pro jorkšírského teriéra vhodné. Na to je příliš maličký. Pokud jezdíte rádi na cyklistické výlety, můžete na přední část kola připevnit košíček a psíka do něho posadit. V tomto případě je dobré připoutat ho pomocí postroje - asi tak, jako dítě do kočárku, aby Vám z košíku nevyskočil. Nedoporučujeme uvazovat psíka na vodítko, při pádu by se mohl uškrtit.

S dlouhým pěšimi túrami buďte opatrní a psíka nepřetěžujte. Ten je při svém temperamentu schopen ujít víc, než by pro něho bylo vhodné.

Výživa

V prvních dnech pobytu krmte štěně stejným krmivem, jaké mělo u chovatele. Náhlou změnou jídelníčku byste mu mohli způsobit těžký katar střev či žaludku. V dalších dnech se musíte rozhodnout, jakým způsobem budete nadále svého jorka živit.

Můžete si vybrat mezi krmivem průmyslově vyráběným nebo potravou vařenou doma. Oba tyto způsoby mají své odpůrce a zastánce.

Při krmení **průmyslově vyráběnou potravou** Váš pes bude dostávat krmivo sestavené odborníky, již obohacené vitamíny a minerály. Rozhodnete-li se pro tento způsob krmení, vybírejte pouze výrobky kvalitní. Je třeba se zaměřit na výrobce, kteří mají krmiva rozdělená podle velikosti plemen a podle věkových kategorií. Jen tak zajistíte svému štěněti přísun opravdu kvalitní potravy, která obsahuje vše, co potřebuje.

Krmit můžete granulemi či konzervovanou stravou. Vybírejte vždy potravu kompletní, která obsahuje maso i s přílohami. Je třeba dohlédnout, zda krmivo nemá prošlou záruční lhůtu. Z počátku je lepší kupovat originální balení, než granule rozvažované. Granule před podáním zalijte teplou vodou, později je můžete podávat suché. Můžete také zpestřit jídelníček průmyslově vyráběnou kaší pro štěňata.

Konzeru servírujte pejskovi v pokojové teplotě. Dávkování bývá uvedeno na přebalech.

Vodu - a to pitnou - musí mít pes k dispozici vždy, ať je již krmen potravou průmyslovou či připravovanou doma. Je třeba ji měnit denně. Používat můžete také stolní vodu nebo vodu pro kojence.

Některé druhy krmiv obsahují různé konzervační látky, ochucovadla a rostlinné složky, které pejskům nevyhovují – např. řepu, sóju, vaječnou. Navíc i psi mají rádi občas změnu jídelníčku, denně stále stejné granule jim přestanou chutnat. Některé granule jsou pro ně příliš tvrdé nebo velké. Zvláště jsou problémy s méně žravými jorky. V těchto případech můžete volit **potravu připravovanou doma**.

Další možností je **kombinace** obou výše uvedených způsobů krmení. Potravu průmyslovou a vařenou není však vhodné podávat v jednom chodu, ale vždy samostatně. Např. u dospělých jorků je možno podat snídani v granulích a jako večeři předložit tradiční krmivo. Tento způsob stravování volí hodně chovatelů.

Další podrobnosti o krmení najdete na našem webu v článku [Výživa psa](#).

Krmení štěněte:

Štěněti dávejte tolik krmných dávek, kolik mělo u chovatele. Postupně ubírejte, abyste se v pěti - šesti měsících dostali na dvě dávky denně.

Je možné krmit:

od dvou do tří měsíců 5 x denně
od tří do čtyř měsíců 4 x denně
od čtyř do šesti měsíců 3 x denně
od šesti měsíců 2 x denně

nebo
od dvou do tří měsíců 4 x denně
od tří do pěti 3 x denně
od pěti měsíců 2 x denně

Pokud zvolíte nižší počet krmných dávek, musí tomu odpovídat i množství potravy. Dáte štěněti více, než byste dali v případě častějšího krmení. Dobu krmení přizpůsobte svým možnostem. Poslední jídlo - výživnější - by mělo štěně dostat pozdě večer, aby v noci nemělo hlad a dobře spalo.

Velikost krmných dávek neuvádíme, záleží na velikosti a věku štěněte, na množství pohybu i na počtu denních jídel.

Krmení tradiční – doma připravovanou potravou:

Příklad jídelníčku dvouměsíčního štěněte

Snídaně: kuřecí maso, rýže, strouhaná syrová mrkev (hovězí ledviny, rýže, mrkev);

Svačina: tvaroh s nastrohaným jablkem (piškot zalitý mlékem, trochu žloutku);

Oběd. vařené hovězí maso s nudličkami, vařená zelenina (mleté syrové maso s nastrohanou mrkví);

Svačina: trojúhelníček netučného sýra (strouhaný sýr s jablkem);

Večeře: kuřecí drůbky s rýží, vařená mrkev (krupicová kaše – může být i instantní - s medem).

Je třeba, aby byl u štěněte a mladého psa zachován poměr živočišných bílkovin a příloh 2 : 1. U dospělých psů je možné zvýšit poněkud množství přílohy na úkor masa. Propočítat správně obsah všech živin je pro neodborníka velmi složité. Budete-li však dbát, aby strava byla pestrá, není třeba zvláštní dotace vitamíny a minerály. Jestliže však máte pochybnosti, poraďte se s veterinárním lékařem. Množství některých vitamínů a minerálů nesmí překročit určitou hranici. U některých je předávkování přímo nebezpečné.

Pes je masožravec, i když my, lidé, jsme z něho udělali spíše všežravce. To znamená, že ne všechno, co mu předložíme, rozkouše i dobře stráví. Má krátkou délku trávicího ústrojí. Díky svým žaludečním šťávám je schopen strávit velké kusy masa, které umí také velice rychle zhltnout, ale neporadí si s kousky brambor či mrkve. Ty z něho vyjdou nestrávené, takže působí pouze jako balastní látka. I stavba chrupu psa je přizpůsobená k trhání potravy, ale ne k jejímu pečlivému rozmělnění.

A čím krmíme?

Maso – hovězí a telecí maso je možné podávat vařené i syrové, pokud se jedná o maso kvalitní, ze zdravých zvířat. Maso syrové nejlépe po krátkodobém zmrazení. Maso méně kvalitní z různých nouzových výseků či maso pro psy prodávané v obchodech s chovatelskými potřebami – maso bez namletých drobných kostí a drápů - pouze vařené. Ostatní druhy masa též pouze vařené. **Vepřové maso** není příliš vhodné pro vyšší obsah tuku. Může způsobovat ekzémy a průjem. **Kuřecí maso** je velmi dobře stravitelné, méně kalorické. **Ryby** sladkovodní i mořské jen občas, je třeba je pečlivě vykostit. Krmit můžete i **králíčím masem, krutím a zvěřinou** či **masem koňským nebo jehněčím**.

Vnitřnosti – mají psi velmi rádi. Nej kvalitnější jsou **játra** a **srdce**. Dále můžete zařazovat do jídelníčku **ledviny, mozek, jazyky, žaludky, dršťky**. **Plíce** jsou méně vhodné. Pozor na **slezinu**, po ní mívají psi průjem. Vnitřnosti obsahují některé minerální látky a důležité vitamíny, přesto je nezkrmujte příliš často.

Vejce - podávejte hlavně **žloutek** ve všech formách, syrový i vařený. Bílek pouze vařený – je méně vhodný, protože je těžko stravitelný. Pozor na vejce – i pes může onemocnět salmonelózou.

Mléčné výrobky – **tvaroh, méně tučné sýry, jogurty** jsou vhodnou potravou. Jogurty lze použít i při dietě. Tvaroh nemá velký obsah vápníku, ten se vyplaví při jeho výrobě. **Mléko** je hodnotný zdroj bílkovin, někteří psi však netráví laktózu a po mléku mají průjem či zvracejí. Pokud jim však nepůsobí zažívací potíže, mohou ho dostat. Je možné zkusit mléko zředit. Především to však musí být mléko čerstvé nebo kyselé. Pouze nakyslé je nevhodné.

Zelenina – dávejte ji jako přílohu, syrovou i vařenou. Syrovou zeleninu nastrohejte a vařenou rozmačkejte vidličkou. Oblíbená je mrkev, která se používá i při dietě, dále cibule (vařená, osmažená), petržel, celer i jejich nať, pažitka, na jaře mladá kopřiva, česnek. Vyhněte se

zelenině nadýmavé, té můžete podávat jen občas malé množství a luštěninám. Psům chutná i syrová sladká paprika.

Brambory – slouží jen jako balastní látka, dejte občas malé množství, vařené a rozmačkané na kaši. Syrové obsahují jedovatý solamin. Rostlinná krmiva jsou zdrojem vlákniny, která je důležitá pro dobrou činnost střev.

Ovoce – je zdrojem vitamínů. Můžete podávat jablka, hrušky, kivi, mandarinky, meruňky, banány. Jablko je dobré na trávení, podáváme je strouhané či nakrájené na tenké plátky či osminky.

Obiloviny – ovesné vločky (spařené, osmažené), ostatní - kroupy, rýže, jáhly, těstoviny - pouze vařené. Krupicové kaše hlavně štěňatům.

Kosti - může dostat klouby z telecích kostí. Nedávejte vepřové kosti, ani tříštivé kosti z drůbeže a králíků. Může dojít k propíchnutí střev! I z kuřecích kostí pouze klouby. Z častého krmení kostmi může mít pes zácpu. Trus při nadměrném krmení kostmi je bílý, drobný.

Pivní kvasnice – Pangamin – zdroj vitamínů skupiny B – pro kvalitu srsti

Maso podávejte mleté nebo nakrájené na malé kousky, aby je pes nemohl z pokrmu vybírat, vařenou zeleninu rozmačkanou. Přidejte přílohu – rýži, těstoviny, ovesné vločky a zalijte vlažným vývarem, aby potrava byla kašovitá. Do vývaru se vyvaří z masa důležité živiny, proto i ten musí pes dostat.

Misku s jídlem ponechte na místě cca 15 minut, déle ne. Hlavně v letních vedrech by se mohlo zkazit. Pokud pes potravu s chutí nezbaští, misku odkliděte a potravu uložte do lednice. Do dalšího krmení nic štěněti nedávejte. Po jídle je nechte v klidu odpočinout.

Pes starší půl roku by měl dostávat večeři mezi 17 – 18 hodinou, aby se stačil před spaním vyprázdnit. Krmná dávka pro dospělého jorka je cca dvě polévkové lžíce kompletně připravené potravy.

Na dobrou noc je možné podat kousek tvrdého chleba, se kterým se psík hodnou chvíli zabaví a který působí dobře i na čištění chrupu.

Potravu nepřesolujte, nepodávejte ani uzeniny. Nadbytek soli může mít za následek onemocnění ledvin. Pes sůl potřebuje, je však dostatečně obsažená v potravinách, které dostává.

Sladkosti nedávejte. Pokud potřebujete potravu přisladit, nepoužívejte řepný cukr, ale Glukopur. Čokoláda ve větším množství je pro psy přímo jedovatá. Místo sladkostí kupujte speciální pochoutky pro psy - keksíky, sušenky, kroužky, šmakosky a kostičky s různými příchutěmi. Pak ale pozor. Počítejte s tím, že i ty obsahují vitamíny a minerály.

Občas můžete vylepšit jídelníček podáním medu, morkových kostí, droždí, obilných klíčků, vařených mletých drůbežích krků, rostlinného oleje s vitamínem E, který obsahuje nenasycené mastné kyseliny potřebné pro dobrou kvalitu srsti. Pro růst srsti jsou důležité i vitamíny skupiny B, obsažené v ovesných vločkách, játrech, pivních kvasnicích.

Nové potraviny zařazujte do jídelníčku postupně.

Pozor na nášupy! Někteří pejsci jsou velmi žraví. Z radosti, jak mu chutná a - že má ten chudáček asi ještě hlad? - mu přidáte a třeba ne jednou. Pak budete mít doma ne jorka, ale vykrmené prasátko.

Netrpte žebrání a loudění při Vašem stolování. Pokud se necháte uprosit jednou, dvakrát, již se loudila nezavíte. Doma Vám to třeba vadit nebude. Někdy ale budete muset vzít psíka sebou do podniku veřejného stravování a jistě nebude příjemné ani Vám, ani ostatním, nepejskařským hostům, bude-li se Váš jorkšírek hlasitě dožadovat Vaší večeře.

Zlozvyky – požíráání trávy, odpadků, výkalů, hlíny, mydlin či mýdla, olizování zdí signalizuje překyselení žaludku, nedostatek některých minerálů, vitamínů nebo napadení vnitřními cizopasníky – poraďte se s veterinářem.

Až bude Váš malý drobeček ležet pod kuchyňskou linkou a čekat na to, co upadne, aby to hned vzápětí schlamstnul, nezoufejte. Věřte, jsou páníčkové, kteří by za podobný úkaz dali cokoliv.

Pokud Váš jorkšírek zlobí s jídlem a žere jenom maličko, zamyslete se nad skladbou jídelníčku. Nedáváte mu i pamlsky mezi jednotlivými chody? Nekrmí ho někdo z rodiny bez Vašeho vědomí? Je odčervení? Pokud je psík veselý, bude určitě všechno v pořádku. Někteří jorci přijímají méně potravy a není třeba se tím příliš trápit. Někdy pomůže přítomnost dalšího psa v rodině. Pro jistotu se poraďte se s veterinářem.

Je nepřípustné omezovat štěněti příjem potravy, aby nepřerostlo. Jeho budoucí vzhled je geneticky daný a Vy ho můžete ovlivnit jen nepatrně. Mohli byste však štěněti nezvratně poškodit zdraví. Nevyrovnaný přísun vitamínů a minerálů může zanechat následky v podobě špatného vývinu kostry či oslabit imunitní systém štěněte, hladovění může způsobit změny na jeho psychickém stavu.

Péče o srst a hygiena

Blue and tan?

Štěňata jorkšírského teriéra se rodí černá, jen s nepatrnými nahnědlými znaky nad očima, na bříšku a na konci tlapek. Proto je i Vaše štěňátko tmavé. Časem však tmavá barva na hlavičce ustupuje a přibývá barva zlatá, která se odborně nazývá „tan“. Na zádech černá barva odrůstá a přechází v modrou barvu – „blue“ - různých odstínů. Štěně jorka se vybarvuje různě dlouho, je to záležitost individuální. Některé má správnou barvu v devíti měsících, jiné třeba až ve třech letech. Zkušenost však říká, že u štěňat, která se vybarví později, je barva trvanlivější, kdežto brzy vybarvená štěňata postupně světlají (zvláště feny po porodu).

Česání

Péče o srst štěněte začíná v nejtětlejším věku. Nejdříve stačí štěněti srst jen pročesat. Češte denně, třeba i vícekrát, aby si na pravidelnou hygienu brzy zvyklo. Obrňte se trpělivostí. Zpočátku se štěně bude bránit a nebude chtít držet. Musíte si počínat tak, abyste mu nezpůsobili bolest. Budete-li důslední, brzy si zvykne a bude se na česání i kartáčování srsti těšit. Nejlepší je česat večer, když je vyběhané a unavené.

Štěně si postavte na stůl, na neklouzavou podložku. Vhodný je například slabý molitan opatřený pracím povlakem. Češte podle směru růstu srsti, od hlavičky po ocásek. Srst rozdělte pěsíčkou podél páteře a uhladte směrem dolů. Je dobré vzít i štětínový kartáč, jím se srst zbaví prachu a nečistot. Nesmíte opomíjet i hrudník, bříško a vnitřní strany nožek štěněte. Tam je velice jemná srst, která ráda plstnatí.

Po každém jídle byste měli štěňátku otřít tlamičku vlhkým hadříkem. Tak zbavíte vousky ulpěných zbytků potravy. I před česáním byste měli vousy, pokud jsou slepené, navlhčit, aby se nelámaly. Dlouhé vousy jsou u vystavovaného jorka velice důležité a je třeba o ně zvláště důsledně pečovat.

Tak, jak se budete starat o vousy štěněte, musíte dohlédnout i na opačný konec štěňátka. Denní rozčesání a pravidelné stříhání srsti kolem konečnicku je nezbytné. Slepění srsti na těchto

místech mívá velmi nepříjemné následky. Stane-li se Vám tento případ na procházce, nezbyvá, než procházku předčasně ukončit a doma umýt psa i sebe.

Pravidelně stříhejte srst i na přirození štěněte. Zabráníte tím zasychání moči a nepříjemnému zápachu.

Současně při česání, pokud máte zájem svého psíka v budoucnu vystavovat - budete štěně přivykat i na **výstavní postoj**. Budete vyžadovat po štěněti – a to již od osmi týdnů - aby na podložce vydrželo klidně **stát se vzpřímenou hlavičkou a zvednutým ocáskem**. Samozřejmě mu v tom zatím pomůžete tak, že hlavičku i ocásek jemně podržíte. Přední nožky směřují kolmo k podložce, levá zadní noha by měla být o pár centimetrů posunuta dozadu. První dny stačí i pár vteřin, postupně dobu prodlužujte a štěně chvalte.

Postoj se vzpřímenou hlavičkou a zvednutým ocáskem není jen fráze ze standardu plemene. Znamená sebevědomou a nebojácnou povahu, která by jorkovi měla být vlastní. Bázlivý pes se hrbí, snaží se být menší a ještě menší, aby ho nepřítel přehlédl, stahuje ocásek a nakonec se i převrací na zádička a nabízí všem své nechráněné choulostivé partie napospas s výrazem – vzdávám se Ti, můžeš mě zakousnout. Tak se chová štěně před velkým psem, kterého se bojí. Sebevědomý jorkšírek by se tak ovšem chovat neměl. A na výstavě před rozhodčím už vůbec ne.

Někdy se u štěněte objeví **lupy**. Může jít o banální záležitost. Někdy stačí srst štěněte promastit a lupy vykartáčovat, časem zmizí samy. Pokud však štěně pokožka i svědí a je pokryta bílými šupinkami, mohlo by se jednat o cheyletielózu – dravčíkovitost. Původcem je roztoč - dravčík. V posledních letech došlo k rozšíření tohoto problému u dlouhosrstých plemen. V tomto případě je nejlepší nechat štěně prohlédnout veterinářem. Ten mikroskopickým rozbořem seškrabu může zjistit důvod svědění a zařídí i příslušnou léčbu.

Žádné svědění u jorka nesmíte brát na lehkou váhu. Vždy může dojít k poškození srsti, které se zdlouhavě napravuje. Může jít o parazity, alergii nebo kožní onemocnění. Vždy je nutné škrábajícímu se zvířátku pečlivě věnovat, snažit se zjistit důvod a tím mu pomoci od nepříjemných, jeho sužujících pocitů a sebe vyvarovat případné nákazy.

Roste štěně, roste srst, úměrně s tím rostou i nároky kladené na Vás a na Váš čas. Pokud jste byli důslední a navykli své štěňátko na pravidelné česání, není jeho údržba takovým problémem i při větší délce srsti. Jestliže počítáte s tím, že budete mít svého jorka pouze jako kamaráda, dosavadní způsob úpravy – tzn. pečlivě pročesat a vykartáčovat, docela postačuje. Z dorůstající srsti na hlavičce vytvoříte culík, aby srst nepadala psíci do očí a nedráždila spojivky. Culíček ozdobíte pěknou mašličkou či sponkou - nejlépe mu sluší červená - a úprava Vašeho společníka je dokončena. A nemáte-li na česání dlouhé srsti čas, můžete ve psím salonu nechat psíka moderně ostříhat. V současné době je nejžádanější střih „na vestíka“

Pokud ovšem máte vyšší cíle a chcete se zúčastňovat výstav, čeká Vás mnohem náročnější práce.

Již v této době začnete štěně navykát na **promašťování srsti**. Kvalitní značková kosmetika není levná, ale na našem trhu je dostatečný výběr všech potřebných přípravků v různých cenových relacích. Často nejdražší nemusí být nej kvalitnější, ovšem odbývat své štěně také nesmíte.

Většina přípravků je parfémovaná a některým pejskům se, pro nás příjemná vůně, nelíbí. Často mají na pachy jiný názor, což časem také poznáte. Přesto je třeba nepolevit, štěně si časem zvykne.

Zatím postačí štěněti srst promastit dvakrát až třikrát týdně dětským olejem, později si pořídíte speciální přípravky – olej norkový, nebo jojobový, mandlový, olivový.

Dorůstající srst pečlivě rozčesávejte. Pramínek po pramínku podržte srst prsty a rozčesávejte nejdříve konečky a pak postupujte po kouscích směrem k pokožce psíka. Nezapomeňte na žádnou část těla.

Asi ve čtyřech měsících budete muset psíkovi dát na zadní tlapky **ponožky**. Psi se totiž škrabou zadními nohama a někdy dokážou udělat v srsti pěknou paseku. Srst se jim namotá na drápek a pes si vytrhne celý pramínek. Ponožky jsou malé pytlíčky, které psíkovi natáhnete na tlapky a omotáte nad tlapkou náplastí tak, aby si je pes nemohl stáhnout.

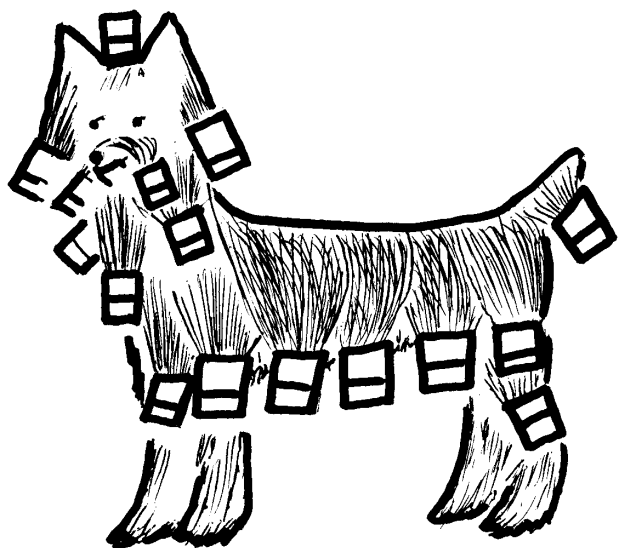
Bez natáčení srsti se neobejdete v případě, budete-li chtít pejskovi dopřát pohyb venku. Jsou jorci, především v západních zemích, kteří jsou chováni tzv. „skleníkově“ – žijí jen v bytech, případně v klecích, ale to už ani nejsou psi a takový osud Vašemu malému kamarádovi jistě nepřejete.

Obrňte se trpělivostí, která, jak víte, růže přináší. Růže v podobě krásné, dlouhé a hedvábné srsti. Necháte-li pejska volně běhat, čekají Vás hodiny a hodiny usilovné práce s vybíráním bodláků, lopuchů a jiných pichlavých nečistot, do kterých Vám Váš miláček na procházce radostně vlétne (a zlomyslně?) Srst bude otrhaná a nepěkná. Při rozumné ochraně srsti však není nutné, aby Váš pejsek seděl doma, jako jeho západní kolegové.

S natáčením srsti začněte od věku asi 5 - 7 měsíců, až srst doroste takové délky, aby se dala zabalit. Toto bývá individuální, každému jorkovi roste srst různě rychle. Na natáčení se používají speciální obdélníkové papírky, jejichž velikost závisí na délce a hustotě srsti Vašeho pejska. Zpočátku postačí 8 x 15 cm, později papírky zvětšíte dle potřeby.

Srst psa promastíte olejem a rozdělíte na pramínky. Každý pramínek vložíte do papírku, levou i pravou část papírku přeložíte přes pramen srsti. Pak celý proužek přeložíte na polovinu a ještě jednou a to celé přebalíte gumičkou do malého balíčku. Pramínky, se kterými nepracujete, si můžete přidržovat pomocí skřipce.

U dospělého jorka budete mít na hlavě šest až osm natáček a to – na temeni hlavy, vousy po obou stranách horní čelisti, na bradě, tvářích a u kořene ušních boltců.

Na tělo použijete jednu natáčku na ocásek a po každé straně těla umístíte čtyři až pět natáček. Po jedné natáčce dáte na každou nohu a dvě natáčky na hrudník.

Natočení srsti věnujte velkou pozornost, natáčka nesmí psíka při pohybu táhnout a musí mu umožňovat volný pohyb. Tak si na ně rychle zvykne a bude je považovat za samozřejmou věc. Natáčky můžete chránit slabou kombinézou, která má zabránit jejich strhání.

Štěně bude mít natáček úměrně méně – podle délky a hustoty srsti. Nejdříve dostane jednu natáčku na hlavičku, na budoucí culík. Později přibude natáčka na bocích a pak budete přidávat postupně tak, jak bude srst dorůstat.

Natáčky sundávejte zpočátku obden, později stačí dvakrát, minimálně jedenkrát týdně. Přitom pořádně srst rozčesejte a opět promastěte, pokud je to nutné. Někteří chovatelé rozčesávají

své psy denně, je to však náročné na čas. Záleží i na Vás, za jakou dobu celou proceduru zvládnete a kolik času jste ochotni tomu věnovat.

Vaše péče a důslednost se promítnou na tom, jak Váš pejsek bude vypadat.

Koupání

Štěně není nutné koupat. Po procházce stačí otřít nožky, případně břicho. Pokud se štěně umaže, můžete nožičky opláchnout v umývadle a vytrít, případně vyfénovat do sucha. Při otírání nožek zacházejte s psími tlapkami jemně, nožkami nijak nekrťte.

Může se však stát, že se Vám štěňátko neparfemuje nějakou velice nelibou vůní. Pak nezbývá nic jiného, než malého nezbedu vykoupat.

Jiná situace je u dospělých jorků. Tam je pravidelné koupání nezbytností. Četnost koupání ovšem závisí na způsobu života Vašeho pejska. Na tom, zda chodí v prachu městských ulic, či se pohybuje pouze na zahrádce, na tom, jaké je roční období apod. Pokud psa pravidelně olejujete, zachycují se na jeho srsti nečistoty, srst bývá brzy zaprášená, matná a příliš nevoní. Pak je nutno přistoupit ke koupání. V tomto případě jsou vhodné intervaly asi 2 týdny. Můžete je ovšem prodloužit či zkrátit podle momentální potřeby. Při častějším koupání je důležité používat kvalitní přípravky – šampon i kondicionér, aby se srst a pokožka psa příliš nevysušovaly.

U veškerých kosmetických přípravků dodržujte návod na použití uvedený výrobcem.

Před koupáním psíkovi opatrně rozčešte srst a do oušek dejte smotky vaty, aby mu do nich nenatekla voda.

Do umyvadla dejte neklouzavou podložku a během koupání psíka neopouštějte, aby se nesmekl, nebo nevyskočil ven. Voda má být teplá cca 30°C. Nejdříve srst pořádně namočte. Při nanášení šamponu i při splachování se **vyhněte veškerým krouživým pohybům**, aby se srst nezacuchala. Používejte **vždy** pouze směr od pšinky shora dolů. Při splachování nechejte vodu po srsti volně stékat. Šamponujte dvakrát, po každém našamponování srst pořádně spláchněte teplou vodou. Na závěr použijte kondicioner a též spláchněte.

Hlavičku není nutné tak často mýt, neušpiní se tolik, jako ostatní části těla. Rozhodnete-li se umýt i hlavu, musíte dát pozor, aby se nedostala psovi voda do očí. Po namydlení překlopte ouška, aby do nich nevnikla voda, zvedněte vysoko psí hlavičku a vodou opatrně spláchněte.

Po ukončení koupele vodu ze srsti vymačkejte – opět kolmým směrem shora dolů a zabalte psíka do osušky. Vhodná je osuška pro malé děti – dobře saje. Nezapomeňte odstranit vatu z oušek.

Psíka si postavte na stůl na podložku a srst fénujte – zatím ji nerozčesávejte, mokrý vlas se trhá.

Probírejte a narovnávejte srst zatím pouze prsty. Teprve téměř vysušenou srst můžete opatrně rozčesat. Pak sušení dokončíte – již za pomoci hřebenu, kterým srst natahujete směrem dolů a fénujete. Srst bude rovná a hladká. Vysoušejte důkladně, vlhká srst krepovatí. Pes si ji „přeleží“ a je potom vlnitá.

Postupujte tak, že jednou rukou podržíte psíka, aby Vám ze stolu neskočil, druhou rukou držíte fén, třetí rukou srst jemně natahujete a pročesáváte hřebem. Že tolik rukou nemáte? Pak si budete muset nějak poradit. Zpočátku můžete mít štěně na klíně, dokud ho nevychováte tak, že Vám bude stát na podložce samo. Můžete také zainteresovat rodinného příslušníka, by Vám s koupáním a sušením srsti z počátku pomohl.

Během koupání chraňte psíka před chladem a průvanem, po koupání již nechod'te na procházku.

Koupání v přírodě jorkovi, který nechodí na výstavu, nevadí. Rád si, jako každý jiný pejsek, zaplave. Musíte však dbát, aby neprochladl. Neměl by mít ovšem příliš dlouhou srst, aby se mu do ní při plavání nezapletly nožky nebo drápky. Mohl by utonout. U výstavních jedinců by koupání v přírodě poněkud nabouralo úzkostlivou péči o srst, kterou jí věnujete. Necháme na Vašem uvážení.

Péče o oči

Jorkšírek se pohybuje nízko u země, blízko prachu a špíny. Jeho oči proto často slzí. Z toho důvodu musíte očím věnovat zvýšenou pozornost a udržovat je čisté. K čištění používejte spec. přípravky – např. Opthal, který dostanete koupit v lékárně. Odstraňujte i usazený sekret z vnitřních koutků očí.

Srst na těchto místech ošetřujte přípravkem, který zabrání zhnědnutí srsti.

Pokud jsou spojivky zarudlé a oči slzí, jedná se o **zánět spojivek**. V tomto případně navštivte svého veterináře, který Vám předepíše kapky.

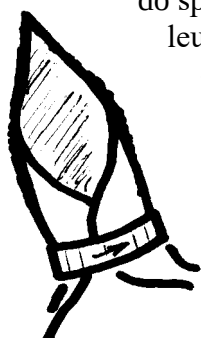
Uši

Uši štěněte stříhejte pravidelně dohola asi do jedné třetiny z obou stran do tvaru písmene V. Chloučky ze zvukovodu je nutné vytrhat. Je to sice štěněti nepříjemné, ale jiná možnost odstranění neexistuje.

Ucho čistěte vatovým tamponem. Hluboko nezasahujte, vnitřní zvukovod není nutné často čistit. Ucho má samočisticí schopnost a ušní maz má ochrannou funkci. Pokud potřebujete uši vyčistit, použijte ušní lotio.

Jestliže pejsek třepe hlavou a z ouška vychází nepříjemný zápach, ponechejte ošetření veterinárnímu lékaři. Jedná se o **zánět zvukovodu**, který je nutné léčit. V horším případě může být ucho zasaženo parazity, např. kočičím svrabem, kterým se pes může nakazit od kočky a který je přenosný i na lidi.

Kolem osmého týdne by štěně mělo mít postavené uši. Některé štěně uši postaví i dříve, některé ovšem i později. Pokud štěňátko ouška klopí, je třeba uchu pomoci. Nejdříve se pokuste ucho odlehčit. Ouško ostříhejte do poloviny, případně celé dohola.

Jestliže tento způsob nepomohl, začněte ucho podlepovat. Ouško si postavíte do správného tvaru, pomocí prstu zformujete do kornoutku a u kořene ucha přelepíte leukoplast – ne izolepou! Ponecháte tak maximálně tři dny. Pak leukoplast opatrně odstraníte tím způsobem, že ji kolmo nastříháte nůžkami s kulatou špičkou na úzké proužky a ty pomalu stáhnete po srsti směrem ke špičce ucha. Kdybyste strhávali celý pásek najednou, způsobili byste štěněti bolest a vytrhali hodně srsti. Jeden den necháte ucho odpočinout, a pokud ještě nestojí, celou proceduru opakujete. V den, kdy je ucho nezálepené, můžete je potřít dětským olejíčkem a jemně masírovat, aby chrupavka zesílila.

V době růstu trvalého chrupu se může stát, že dříve stojící uši opět spadnou. V tomto případě se většinou postaví po výměně zubů samy

Zuby

Mléčný chrup psa má 28 zubů. Zoubky jsou to malé, ale jak jste již zjistili, velice ostré. Štěně v mléčném chrupu nemá stoličky. **Trvalý chrup** začíná růst asi kolem čtvrtého až šestého měsíce. V této době se pejsek snaží prořezávání zubů pomoci tím, že věci kolem sebe náruživě hryže. Je dobré věnovat mu kousací kostičky a žvýkačky, které mu při výměně zubů pomohou. Kolem dvanácti měsíců mívá jork většinou již trvalý chrup. Ten se skládá ze 42 zubů, 20 je v horní a 22 v dolní čelisti.

Při výměně mléčného chrupu za trvalý je třeba věnovat tlamičce psíka zvýšenou pozornost. Často se u jorků stává, že trvalý zub začne růst vedle mléčného. Týká se to především špičáků, které mají dlouhý kořen. Přetahováním peška můžete k jejich uvolnění pomoci. Někdy dojde k situaci, že má jork zuby dvěma řadami. Mléčné nevypadnou, ale trvalé již jsou venku. V tomto případě je pomoc veterináře nezbytná, aby nedošlo k narušení správného skusu štěněte.

Skus určuje vzájemná poloha řezáků horní a dolní čelisti. Rozeznáváme skus **nůžkový** – spodní řezáky se těsně dotýkají vnitřní strany horních řezáků. Při skusu **klešťovém** jsou řezáky obou čelistí postavené k sobě kolmo. Při **podkusu** je dolní čelist zkrácená, mezi řezáky obou čelistí je mezera. U předkusu je situace opačná, dolní čelist je delší. Standard u jorkšírských teriérů vyžaduje nůžkový skus.

Štěně navykněte na to, aby si nechalo sahat do tlamičky a dobrovolně prohlédnout zuby i od cizí osoby – u veterináře či na výstavě a bonitaci je to nezbytné.

Zuby je třeba udržovat čisté. Čistý chrup Vašeho pejska je vizitkou kvality Vaší péče o něj. Na čištění zubů je třeba štěně postupně navykat. U veterináře či ve speciálních obchodech s psími potřebami dostanete koupit pastu na zuby pro psy. Pastu na zuby pro lidi nepoužívejte, není pro pejska vhodná, neumí ji vyplivnout a spolyká ji. Čištění provádějte malým kartáčkem či hadříkem, který si namotáte na prst.

Kolem krčků zubu se usazuje plak, ze kterého se tvoří zubní kámen. Pokud je Vaše čištění již neúčinné, pejskovi nepříjemně páchne z tlamičky a zubní kámen se již vytvořil, musí pomoci veterinární lékař, který zubní kámen odstraní. Tento zákrok se však provádí v narkóze, proto je lepší tvorbě zubního kamene předcházet. Při nahromadění zubního kamene může pejsek onemocnět paradentózou, která má za následek postupnou ztrátu zubů.

A ještě pozor! Pokud Váš pejsek **ztratí zub** z trvalého chrupu – například při úrazu, nechejte si to potvrdit veterinárním lékařem do Průkazu původu. Při bonitaci je počet zubů důležitý.

Tlapky a drápy

Drápy je třeba udržovat krátké, aby nedeformovaly tlapku. Pes, který chodí často ven, si je obrušuje chůzí. Většinou je však třeba drápy pravidelně zkracovat. Nejlépe se stříhají po koupání. Používají se k tomu speciální kleštičky. Při pravidelné údržbě stačí odstranit jen špičku drápu. Pokud byste ustříhli víc, zasáhli byste nerv a způsobili psíkovi bolest. Z velmi krátce zastřiženého drápu může téct i krev.

Pokud si na tento zákrok netroufnete, odstříhají drápy Vašemu psíkovi u veterináře či v psím salonu.

Nezapomeňte i na pátý prst, tzv. paspárek, kde může dráp, pokud na něj budete zapomínat, dorůst velké délky, zarůst do kůže a působit psovi bolest.

Po ostříhání drápků upravte i celou tlapku. Srst mezi jednotlivými prsty vystříhejte. Často se tam zachycují kamínky, v zimě kuličky ledu. Srst mezi prsty také často plstnatí. Úpravu dokončíte tím způsobem, že srst na tlapce učešete směrem dolů a zastříhnete přečnívající srst do obloučku.

Zvláštní péči je nutné věnovat tlapkám v zimě, když jsou posolené chodníky. Po procházce polštářky tlapek opláchněte vlažnou vodou a promastěte dětským olejíčkem, nebo speciálním krémem, který dostanete koupit v chovatelských potřebách nebo u veterináře.

Anální žlázy

jsou uloženy vedle konečníku. Obsahují tmavou tekutinu velmi nevábné vůně, která při stolici a při pohybu psa odchází samovolně. Pokud k vyprázdnění jejich obsahu nedojde, přeplněné anální žlázy psa obtěžují a pes se snaží pomoci si sám. Poznáte to podle toho, že pes tzv. sáňkuje po zadečku. Jestliže obsah žláz neodstraníte, mohou se zanítit, případně může dojít i k jejich prasknutí a vzniku píštělí.

Léčba zánětu patří do rukou veterináře.

Při vyprazdňování análních žlázek si počínejte tímto způsobem: zvednete ocásek psíka nahoru, konečník uchopíte mezi prsty a jemně zmáčknete prsty k sobě a současně ven. Musíte u konečníku přidršet buničinu, neboť obsah se vyprázdní pod tlakem a může dostříknout velmi daleko. Při jeho nevábné vůni je ochrana Vašeho oblečení žádoucí.

Správné vyprazdňování análních žlázek Vám může předvést veterinární lékař při některé Vaší návštěvě v ordinaci. Žlázy můžete vyprazdňovat před koupáním.

Kapitola o zdraví

Nemoci a prevence

Lepší je nemocím předcházet, nežli je léčit. Důležitou prevencí proti nakažlivým onemocněním je **očkování**.

Od chovatele jste dostali štěně částečně proočkované a Váš veterinární lékař očkování dokončil. On Vám též vysvětlí a poradí, proti kterým chorobám byste ještě měli mít psa očkovaného.

Většina očkování je dobrovolná a záleží na Vás, kterou kombinaci si vyberete.

Očkování proti vzteklině je povinné. Pokud by Váš pejsek někoho kousl a toto očkování neměl, čekaly by Vás velké nepříjemnosti.

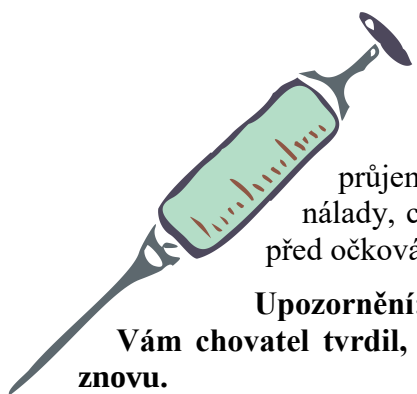
Štěně před očkováním musí být naprosto zdravé – nesmí mít průjem, zvracet, nemělo by mít teplotu, ba nemělo by být ani skleslé a bez nálady, což by mohl být příznak začínajícího onemocnění. Štěně je vhodné před očkováním i odčervit.

Upozornění: Pokud jste se štěnětem nedostali očkovací průkaz – i když Vám chovatel tvrdil, že štěně očkování má - je třeba všechna očkování podstoupit znovu.

U níže uvedených onemocnění neuvádíme léčbu, tu ponechejte veterinárnímu lékaři.

Vzteklina

je infekční, velice nebezpečné onemocnění postihující nervovou soustavu. Je přenosné na lidi. Pokud je podchyceno včas, dá se ještě léčit, v pozdějším stadiu je smrtelné. K nakažení může dojít nejenom pokousáním, ale i pouhým stykem se slinou nakaženého zvířete (psa, lišky, kuny...).

Příznaky: ztížené dýchání, světloplachost, polykání nestravitelných předmětů, bázlivost, slintání, zuřivost, ochrnutí.

Na **všech** kynologických akcích se vyžaduje potvrzení, že pes byl očkovan proti vzteklině.

Psinka

se přenáší kontaktem s nemocným zvířetem nebo jeho sekrety (moč, sliny). Onemocnění má tři fáze.

Příznaky postupují podle jednotlivých fází onemocnění: únava a nechutenství, teplota první 2 – 3 dny, výtok z nosu i z očí, světloplachost, průjem – i krvavý, zvracení, praskání kůže na nose a tlapkách, třasavka, slintání, ochrnutí.

Parvoviroza

virové onemocnění, které se přenáší stejným způsobem jako psinka – tedy kontaktem s nemocným psem, nebo nakaženým prostředím.

Příznaky: zvracení, vodnatý a zapáchající průjem, nechutenství, malátnost, horečka. Pes postává, nechce si lehnout. Onemocnění bez léčby končí smrtí postiženého psa.

Infekční zánět jater (Hepatitida neboli žloutenka)

Příznaky podobné jako u psinky, navíc bolesti břicha v oblasti jater, žízeň, křeče, bledé sliznice. Současně přistupuje zánět mandlí, zánět rohovky. Smrt nastává rychle. Pokud pes přečká prvních několik dní, většinou se uzdraví.

Leptospiroza

nakažlivé onemocnění přenášené nemocným psem i jeho sekrety. Pes se může nakazit i ze závadné vody, proto ho nenechávejte pít venku ze stojatých vod.

Příznaky: vysoká teplota se vyskytuje pouze v prvních dnech, proto je možné ji přehlédnout. Zvracení a krvavý průjem, nechutenství, únava, horečka. Dochází k selhání jater. I při uzdravení mohou psovi zůstat celoživotní následky.

Parainfluenza – psincový kašel

Příznaky: kašel, teplota, nechutenství. Léčí se antibiotiky.

Lymská borelioza

je infekce, která je přenášena, stejně jako u lidí, klíštětem.

Příznaky: okolí rány zarudne, malátnost a teplota. Léčba je účinná, ovšem pouze při včasném zjištění. Podávají se antibiotika.

Koronaviroza

onemocnění podobné parvoviroze, ovšem s mírnějším průběhem. Postihuje převážně štěňata.

Mimo tyto výše uvedené nakažlivé nemoci mohou psi onemocnět řadou dalších. Velmi často se u psů vyskytuje

Katar žaludku, katar střev, zácpa

který bývá zaviněn většinou různými dietními chybami, jako je změna krmení, nesprávná skladba potravy, potrava zkažená nebo pozření nějakého „fujtajblu“ venku.

Příznaky: Katar žaludku – pes zvrací, páchne mu z tlamičky. Po vyprázdnění obsahu žaludku zvrací žaludeční šťávy se žlučí. Léčí se hladovkou, živočišným uhlím, následuje podávání šlemovitých polévek a odvarů – vločkové, rýžové, pasírovaná vařená mrkev. Po zlepšení stavu vývar z masa a později libové hovězí či kuřecí maso. Potrava musí být vlažná, v menších dávkách. K pití podávejte heřmánkový nebo ruský čaj oslazený Glukopurem.

Katar střev – pes má průjem. Opět hladovka, živočišné uhlí a dieta. Pejska nechejte v klidu a v teple.

Pokud se dostaví se zvracením současně i průjem, případně se přidruží k jednomu příznaku horečka, pes zalézá a je malátný – mohlo by se jednat o infekční onemocnění, proto vyhledejte veterinárního lékaře.

Při zácpě podávejte jogurty, slezinu, olej do krmiva. V potravě omezte kosti.

Katar močového měchýře

může jorkšířský teriér, které se pohybuje nízko u země, dostat snadno. Katar totiž vzniká nejenom infekcí, ale i nachlazením.

Příznaky: časté nucení k močení, pes močí v maličkých dávkách, při močení naříká. Léčbu přenechejte veterináři, nevíte, zdali se jedná o pouhé nastydnutí či infekci močových cest.

První pomoc

Přehřátí – dochází k němu nejčastěji při ponechání pejska v uzavřeném autě odstaveném na sluníčku – dochází k potížím s dýcháním, které přecházejí až do bezvědomí. Psa přeneste do stínu a polévejte chladnou vodou.

Uštknutí – v našich podmínkách se jedná pouze o zmiji – pomoc je nutné poskytnout do 30 minut.

Je třeba rozříznout ránu a vymačkat jed. Nad ránu přiložte škrtidlo a dopravte psíka urychleně k veterináři. Tam dostane injekci protihadiho sera.

Pokousání psem – je nutné zastavit krvácení, použijte tlakový obvaz, případně škrtidlo při krvácení tepenném. Okolí poranění dezinfikujte, na ránu použijte kysličník a přiložte sterilní obvaz. Je nutné navštívit veterinárního lékaře kvůli možnosti zanesení infekce.

Dopravní nehody – pomoc poskytněte podle charakteru poranění – při bezvědomí položte psa na bok do stabilizované polohy, uvolněte dýchací cesty. Při zlomenině proveďte fixaci postižené končetiny pomocí dlahy a obvazu. Je nezbytná pomoc veterináře, mohlo dojít k vnitřnímu zranění, které může končit smrtí psa.

Otrava

k otravám dochází často pozřením volně kladených jedů na hlodavce – ať už v přírodě, nebo na sídlištích. **Při otravě je nutné vyhledat co nejrychleji pomoc veterinárního lékaře.** Pokud to není ihned možné, je důležité vyvolat zvracení. Z domácích zdrojů můžete použít peroxid vodíku – neboli kysličník k ošetřování ran, který máte jistě v lékárnice. Bývá 3%. K množství, které máte k dispozici, přidáte stejné množství vody, tím vznikne roztok 1,5% a podáte psovi na 2,5 kg váhy psa jednu čajovou lžičku. Pokud nemáte doma kysličník, můžete použít i slabý roztok kuchyňské soli. Pokud došlo k pozření žíraviny, je nutné před vyvolání zvracení podat psovi mléko.

Následuje podání projímadel a živočišného uhlí a urychlený transport na veterinární ošetřovnu.

Ač to zní neuvěřitelně, čas od času se vyskytnou lidské zrůdičky, které trousej po parcích otrávenou návnadu pro naše pejsky. Dočtete se o takových případech v denním tisku a zůstává nad tím rozum stát. Opatrnosti tedy není nikdy dost. Naučte svého jorkšířka, aby venku nepojídal žádnou potravu a respektoval pokyn FUJ!

Je také důležité odnaučit psa chytat **včely a vosy**, někteří z nich to velmi rádi dělají. První pomoc: odstranit žihadlo a potírat místo vpichu octem nebo rozkrojenou cibulí. Při postižení tlamy vyhledat okamžitě veterinárního lékaře, pes se může udusit.

Všeobecně:

Teplota zdravého psa se pohybuje mezi 38 – 39°, průměrně je 38°. Starší psi mají teplotu nižší, štěňata vyšší. **Nad 39° je již teplota zvýšená.** Při měření teploty zvedněte ocásek psíka a teploměr potřený olejem nebo sádlem vsuňte do konečníku. Měřte asi 2 - 3 minuty.

Je-li pesek nemocný, musíte veterinárnímu lékaři přesně popsat příznaky onemocnění. Lékař se psíka zeptat na potíže nemůže. Při léčbě se řiďte radami veterináře a podávejte pečlivě léky, které předepsal.

Kapky – při zavřeném tlamičce odhrňte v koutku pysky a vytvořte z nich kapsu. Do ní nalijte lék. Pes většinou křečovitě tiskne zuby k sobě, můžete ale kapky nalít i do mezizubí, za špičáky.

Prášek – zamíchejte do vody a podejte jako tekutý lék či přidejte do potravy.

Tablety – otevřete tlamičku psa a tabletu vsuňte na kořen jazyka co nejvíce dozadu. Podržte tlamičku zavřenou, zvedněte psovi hlavičku vzhůru a masírujte krk. Počkejte, až polkne.

Žravým pejskům je možné tabletu vložit do kousku masa, do kterého nožem naříznete kapsu, vmáchnout do škvarku nebo nějaké jiné dobrůtky. **Vždy se však musíte přesvědčit, že pes lék pozřel.** Někdy je pesek jako malé dítě, lék si schová do tváře a až se nebudete dívat, vyplivne ho.

A ještě něco: **v čekárně ani v ordinaci veterinárního lékaře nedávejte psíka na zem. Nevíte, kdo tam byl před Vámi.**

Nákaza parazity

Vnější parazité

Škrabe-li se Váš pesek za ouškem, neznamená to hned, že onemocněl zánětem zvukovodu. Důvod může být docela jiný. Pravděpodobně se venku setkal se svým psím kolegou a převzal od něho blešku cestovatelku. Blecha patří mezi nejrozšířenější vnější cizopasníky. Napadený pes se škrabe, někteří psi mohou být i alergičtí na bleší kousnutí. Často najdete nejdříve v srsti psa zrníčka, podobná máku, která se na mokřém papíře rozpíjejí do červených flíčků. Je to bleší trus. Likvidace bleší populace je velmi obtížná, blecha se navíc velmi rychle rozmnožuje. Odblešení – dostupnými antiparazitními přípravky – je nutné několikrát za sebou opakovat. Jelikož se blecha rozmnožuje mimo psa, je nutné řádně vyčistit i lůžko psa a jeho okolí. Při větším zblešení je vhodné psa odčervit. Blecha může být mezipřevzatelkem tasemnice psí. Jednotlivou blechu je možné odlovit pomocí hustého hřebínku.

Dalším parazitem je **veš psí**. Veš neskáče jako blecha, pohybuje se však v srsti psa, nabodává kůži a sají krev. Její pohyb v srsti psa znervózňuje. Pes se škrabe a dále se zraňuje. Může dojít i k chudokrevnosti.

Všenky jsou podobné vším, nesají ale krev. I jejich pohyb v srsti psa svědčí. Všenky se živí šupinkami kůže.

Na všechny tyto cizopasníky můžete použít speciální spreje či insekticidní šampony. Některé látky působí preventivně.

Z procházky v přírodě – v období od jara do podzimu - si může Váš pesek donést **klíště**. Odstraní je vytočením speciální pinzetou nebo kadeřnickou pinetou. Místo dezinfikujte. Klíště v žádném případě nerozmačkávejte. Krev vmáčkla do rány by mohla nejen psa, ale i Vás infikovat **lymskou boreliozou** nebo **klíšťovou encefalitidou**. Pokud klíště při odstraňování přetrhnete, je nejlepší nechat zbytek odstranit veterinářem. Někdy se ponechaná hlavička vstřebává, může však také začít hnisat.

Dalším parazitem, kterého může pes ulovit koncem léta, jsou **sametky**. Tvoří na těle psa malé oranžové flíčky, které svědčí. Pomáhá potření napadených míst Francovkou nebo lihem.

Vnitřní parazité

Často se vyskytujícím vnitřním cizopasníkem u psa je **škrkavka psí**. Napadení škrkavkami je nebezpečné hlavně u štěňat, kdy může dojít k ucpaní střev. Škrkavky odebírají štěněti živiny a to zaostává ve vývoji. Postižené štěně často „sáňkuje“. Štěně se může nakazit již od matky, dospělý pes převážně venku, např. při pojídání stébel trávy.

Napadení **tasemnicí** poznáte podle jejich posledních článků, které se uvolňují a vycházejí s trusem psa. Vypadají asi jako zrnka rýže. Psi bývají unavení, dobře žerou, ale hubnou. Srst mají matnou.

Všichni vnitřní parazité navíc vylučují do organismu psa jedovaté látky a tak dochází k jeho celkovému oslabování. Doporučujeme preventivně odčervit psíky alespoň jednou ročně, před očkováním, feny před krytím, a také při napadení vnějšími parazity. Nekrmte syrovými vnitřnostmi především králíků. Nenechte psa zakusovat drobné hlodavce. Pokud budete krmit syrovým masem, berte maso pouze čerstvé, nezávadné. Nepoužívejte k tomu maso z různých nucených výseků či obchodů pro psy. Nejlepší je nechat maso několik dní hluboce zmrazit.

Je samozřejmé, že vnějších i vnitřních parazitů, kteří mohou obtěžovat Vašeho pejska je mnohem více. Uvedli jsme Vám pouze nejrozšířenější druhy. Doporučujeme Vám při styku se psem dodržovat hygienická pravidla a dbát o jeho dobrý zdravotní stav. V případě napadení parazity se poraďte s veterinárním lékařem.

Jorkšírek na cestách

Jorkšírský teriér cestuje velmi rád všemi dopravními prostředky. Nejvíce miluje jízdu autem. Většina psů ji snáší velmi dobře. Pokud zrovna Váš pejsek patří mezi to malé procento, které jízdu nesnáší a zvrací při ní, večer před cestou ho již nekrmte. Pokud i toto nepomůže, můžete použít některý uklidňující lék proti kinetózám. (např. jednu čtvrtinu Kinedrylu).

Cestujete-li na výstavu a Váš jorkšírek se přece jen necítí při jízdě autem dobře, vyplatí se jet o den dříve a nechat ho pořádně odpočinout. Dokonce i pes, který jízdu autem dobře snáší, může být občas indisponován. Známe pejska, který cestou na jednu národní výstavu vrátil paničce zpět všechno, co pozřel a ještě něco navíc, takže bylo nutné před nástupem do kruhu umýt a vysušit jeho dlouhý vous. Přesto šel a vyhrál. Ale to je výjimka, raději neriskujte.

Při delší cestě nechte jorka proběhnout a vyprázdnit. Nenechávejte jej v autě na slunci. Pokud musíte odejít a psa ponechat v autě, snažte se zaparkovat auto do stínu a protilehlá okénka nechte nedovřená, aby mohl dovnitř proudit vzduch. Zabráníte tím přehřátí jeho organismu.

Do prostoru pro zavazadla Váš malý kamarád v žádném případě nepatří.

Pokud chcete vyjet na dovolenou do cizího státu, informujte se na Okresní veterinární správě na podmínky. Každá země vyžaduje jiná potvrzení a očkování, do některých států není možné vycestovat bez umístění psa do delší karantény, kterou si ovšem musíte zaplatit.

Co byste ještě měli vědět

Pes by měl mít v osmi týdnech sestouplá obě **varlátka**. Je-li některé varle zadržené, můžete sestupu na správné místo pomoci masírováním tříselné krajiny směrem k šourku.

Nesestoupila-li varlata do tří měsíců, poraďte se s veterinárním lékařem. Nařídí léčbu, aby se předešlo onemocnění psa ve vyšším věku. Pes, kterému byla stažena varlata do šourku pomocí léků, by neměl být použit v chovu, jelikož se jedná o vadu dědičnou.

Fenka **hárá** poprvé ve věku mezi 6 – 14 měsíci. Hárání trvá zpravidla tři týdny, při čemž fena první dva týdny barví, nejdříve červeně, pak červená barva přechází do růžové až špinavě žluté a perleťově bílé. První hárání může být i kratší. Fena se kryje zpravidla 10 – 14 den, ovšem to neznamena, že by nemohla zabřeznout i v jinou dobu. **Proto fenku dobře hlídejte během celé doby hárání.** Pokud dojde přece jen k nežádoucímu nakrytí, může veterinární lékař zabřeznutí zabránit. Není ze zdravotních důvodů vhodné, aby ještě ne zcela dospělá fenečka měla štěňata.

Feny hárají většinou dvakrát ročně v intervalech 5 – 12 měsíců. Při hárání se fenka sama čistí olizováním, můžete jí ovšem koupit hárací kalhoty, které zabrání i nežádoucímu nakrytí.

Toy plemena a sem náš jokršírek patří, ukončují svůj vývoj kolem osmého měsíce. V té době zastavují růst. Pak již svého malého miláčka hlídejte, aby v růstu nepokračoval do šířky.

Jen stručně

Výstavy

Účast na výstavě je zúročením Vaší důsledné péče o srst a výchovy štěněte. Jistě budete chtít alespoň jednou výstavu zkusit. Na výstavě rozhodčí hodnotí exteriér psa s přihlédnutím ke standardu plemene.

Druhy výstav: mezinárodní, národní, klubové, speciální, oblastní a krajské.

Než se vydáte dobývat vavříny na mezinárodní výstavu, je lepší – pokud jste začátečníci – vyzkoušet si nejdříve výstavu oblastní či krajskou. Již tam Vám rozhodčí řekne, jaké klady či zápory Váš pejsek má a současně získáte zkušenosti s předváděním. Čím vyšší stupeň výstavy, tím vyšší jsou i nároky a požadavky rozhodčího. Rozhodně se vyplatí nějakou tu výstavu absolvovat i jako diváci – bez psa a okouknout zkušené vystavovatele.

Rozdělení do tříd dle věku: od 3 do 6 měsíců třída štěnat, od 6 do 9 měsíců třída dorostu, od 9 do 18 měsíců třída mladých, od 12 do 24 měsíců mezitřída, a od 15 měsíců výše třída otevřená. Třída vítězů je pro psy již ověřené tituly. Od 8 let třída veteránů.

Jak se přihlásíte? V kynologickém tisku si vyberte pro Vás vhodnou výstavu a na adresu pořadatele zašlete žádost o zaslání přihlášky. Dále se budete řídit informacemi uvedenými v propozicích výstavy, které obdržíte s přihláškou.

Pes, který jde na výstavu, musí být vždy upraven dle standardu plemene – to znamená, že jork nemůže být ostříhán. Měl by se nechat od rozhodčího prohlédnout a osahat, předvést zuby i skus. Pokud pes zuby neukáže, případně rozhodčího napadá, může být z kruhu vykázan.

Musí vydržet stát ve výstavním postoji a chodit na vodítku dle pokynů rozhodčího. Psa je vždy třeba vést tak, aby byl mezi Vámi a rozhodčím.

Na výstavu si sebou vezměte doklady, které jsou uvedené v propozicích výstavy (průkaz původu, očkovací průkaz, vstupní list, potvrzení o zaplacení výstavního poplatku) nějaký ten

pamlsek pro psíka, misku na vodu a pomůcky, potřebné pro česání a úpravu srsti. Nezapomeňte na předváděcí vodítko. Pokud máte skládací stolek a židličku, přijdou vhod. Některé psy návštěvy výstav stresují, a ačkoliv venku běhají suverénně s ocáskem vzhůru, ve výstavním kruhu se plouží jako hromádka neštěstí.

Bonitace

Budete-li úspěšní na výstavách, jistě budete chtít, aby Váš jorkšírek byl chovný. To znamená, aby i jeho děti obdržely průkaz původu. K tomu je zapotřebí zúčastnit se bonitace. Na ní posoudí Vašeho jorka bonitační komise, jejíž jeden člen je rozhodčí, který posuzuje toto plemeno na výstavách.

Na bonitaci se hodnotí kvalita psa, jeho přednosti a také nedostatky, které by bránily jeho zařazení do chovu. Bude posouzen v pohybu jako na výstavě, navíc mu budou spočítány zoubky, bude změřen a zvážen. Bonitace se podle současných předpisů můžete zúčastnit od 12. měsíců. Krýt či fena smí být nakryta až po dovršení 15. měsíců.

Co Vás čeká po absolvování bonitace, není již obsahem této příručky.

Závěr

Dali jsme si za úkol pomoci Vám v prvních měsících života Vašeho štěňátka. Pokud Vám některé rady byly k užitku, příručka splnila svůj účel. Všechno se však do návodu napsat nedá. Zúčastňujte se akcí pořádaných pro jorkšírské teriéry. Na nich se můžete setkávat s ostatními majiteli jorků, se zkušenými chovateli a vystavovateli a přebírat od nich jejich znalosti. I oni se to, co dnes umějí, učili řadu let. Chov jorkšírských teriérů patří k nejnáročnějším chovům. Vyskytují se problémy s váhou, vybarvením srsti a její kvalitou, s genetickými vadami. Proto ne všechno se může povést podle Vašich představ. Věříme, že i v tomto případě však budete mít svého pejska rádi a bude pro Vás ten nejhezčí.

Přejeme Vám hodně úspěchů výstavních i chovatelských a mnoho radosti z Vašeho malého čtyřnohého přítele.

Výbor I. CZ Yorkshire terrier klubu
se sídlem v Praze

sepsala Valešová Dagmar

Doporučujeme Vám členství v I. CZ Yorkshire terrier klubu. Náš klub vydává každý rok pro své členy Zpravodaj, ve kterém naleznete další chovatelské rady, termíny výstav i bonitací, nabídku kosmetických a jiných potřeb pro naše pejsky a dále různé zajímavosti o plemeni, které nás všechny tak okouzlo. Zúčastnit se můžete i akcí pořádaných naším klubem.

Přihlášku do klubu najdete na stránkách www.yorkshire-club.cz.

Doporučená literatura:

Průvodce psí reprodukcí – MVDr. Roman a Renata Kvapilovi
Nemoci psů – Zdeněk Sova, Státní zemědělské nakladatelství
Pes a domácí lékař – MVDr. Václav Naxera – Canis
Výživa psů – Martin Kváš, DONA
Jak nakrmit pejska a kočičku – Vladimír Škrdlík, Michal Císařovský
Yorkshirský teriér – Dagmar Berger – vlastní náklad autorky
Chov psů – Zdeněk Procházka, Státní zemědělské nakladatelství
Kynologická příručka pro rozhodčí, chovatele a vystavovatele- Jaromír Dostál, Karel Hartl, Milena Hřebíková, Josef Němec, Vladimíra Tichá
Pes k obraně osob a ochraně majetku – J. Růžička – DONA
Psovi přítelem v nesnázích – MVDr. Skalka P. - DONA
Pes přítel člověka – kynologický měsíčník
Svět psů – kynologický měsíčník

Tato příručka nesmí být kopírována bez souhlasu výboru I. CZ Yorkshire terrier klubu, z.s..

PROSBA PSA

- ❖ *Můj život trvá 10 – 15 roků. Každé odloučení od Tebe mi působí smutek, Pamatuj – Ty sis mě pořídil.*
- ❖ *Dej mi čas, abych pochopil, co ode mě chceš.*
- ❖ *Důvěřuj mi, nikdy Tě úmyslně nezklamu.*
- ❖ *Nehněvej se na mě dlouho a za trest mě nezavírej. Ty máš své přátele a zábavu, já mám jen Tebe.*
- ❖ *Povídej si se mnou. I když Tvým slovům úplně nerozumím, stačí mi, když slyším Tvůj hlas.*
- ❖ *Uvědom si, že když mě biješ, mohl bych Tě hravě kousnout, ale já to neudělám.*
- ❖ *Jestli jsem někdy při práci špatný, dělám chyby, nebo jsem líný, uvaž – třeba mi není dobře, nebo jsem unavený.*
- ❖ *Starej se o mě, jsem-li starý, i Ty jednou zestárneš.*
- ❖ *Bud' v mých těžkých chvílích vždycky se mnou. S Tebou je to pro mě všechno lehčí.*
- ❖ *Až se můj čas naplní, nenech mě trpět. V případě nutnosti skonči mé trápení včas, jen Tě prosím, zůstaň i v téhle chvíli se mnou.*

TVŮJ CHLUPATÝ JORKŠÍREK